

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne petit-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravištva telefon št. 85.

Praes. 201 3./8.

Slavnemu
uredništvu dnevnika »Sl. Narod«
v Ljubljani.

Na podlagi § 19. tisk. zakona Vas pozivljam, da v prihodnji številki »Slov. Naroda« glede na uvodnik v številki 264 tega lista z dne 11. novembra 1908 priobčite sledeči uradni popravek.

Ni res, da je c. kr. višji državni pravdnik v pismu, poslanem listu »Grazer Tagblatt« namigaval, da se bo ljubljanske demonstrante najstrožje sodilo. Res pa je, da je c. kr. višje državno pravdnništvo v »Grazer Montagszeitung« z dne 19. oktobra 1908 objavljen članek »Marburger und Laibacher Urteile«, v katerem se je trdilo, da državno pravdnništvo v Celju in Mariboru nemške demonstrante preganja zavoljo hudodelstva po § 85. k. z., dočim ljubljanske demonstrante postavljajo le pred okrajno sodišče, popravilo z enako glasnim dopisom, ki ga je poslalo uredništvu listov »Tagespost«, »Grazer Volksblatt« in »Grazer Tagblatt«. Ta dopis, ki sta ga prva dva lista priobčila dobesedno, »Grazer Tagblatt« pa v skrajšani obliki, slove tako:

Denašnja »Grazer Montagszeitung« primerja razsodbe, ki so izšle o narodnostnih izgrelih na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem, in temu primerjanju dostavlja pripombo, ki utegnejo v prebivalstvu netiti napačne predstave in omajati zaupanje v pravosodje. Članek »Marburger und Laibacher Urteile« primerja brez enakovrednih komponent, ki bi kako primerno sploh dopuščale, kajti v Mariboru in Celju so se v maloštevilnih ondi ovadenih dogodkih že vršile razprave, dočim se v Ljubljani številne preiskave še sklepiti niso mogle. Kar se je v Ljubljani pred okrajnim sodiščem odigravalo, so bile zgolj razkalitve straže in podobne zadeve, nikakor pa ne hudodelski učini, o katerih bi deželno sodišče v Ljubljani razpravljalo bržčas šele sredi meseca novembra. Članek se nahaja v zmoti, opovrženi po vsakdanji praksi, ako meni, da se je za mariborske in celjske slučaje morala na pomoč poklicati neka po Badenijevem padcu izšla kasacijska razsodba, s katero se je hudodelstvo takorekoč umetno ustvarilo. Ta razsodba je izšla dne 5. oktobra 1893, tedaj štiri leta pred Badenijevim

padcem (št. 8935 zb. št. 1721) in veli: Pri poškodovanju, izvirajočem iz skupnega dogovora, je za nevarnost prouzročeno ljudem in označeno v § 85. b k. z. odgovoren tudi oni sotoilec, ki se nevarnega dejanja (n. pr. metanja kamenov v okna) sam ni udeležil neposredno, ako je le mogel izprevideti, da dejavnost sodrugov prouzročuje nevarnost za ljudi. § 86. k. z. kaznuje ta zločin s težko ječo od enega leta do pet let. Ako sta sodna dvora v Mariboru in Celju kazen znižala na tedne, sta uveljavljala milost v izvanredni meri. Da državno pravdnništvo v Ljubljani postopa natančno po istih, tudi v teoriji priznanih načelih, je samo po sebi umevno. Primere naj se napravljajo šele tedaj, kadar izpogovori deželno sodišče v Ljubljani. Živo obzaloovati je le, da časopisje na podlagi nedostatnih informacij v svojih čitateljih vzbuja misel, da se zamorejo konkretni učini presojeti pri raznih sodiščih po različnih pravnih pravilih. Zlasti v državnopravniški službi, ki se že z bog svoje toge organizacije vodi enotno, je omahovanje v razlagi in v uporabi zakona izključeno.

V Ljubljani, dne 13. novembra 1908.

C. kr. državni pravdnik:
Trenz.

Nova krivica.

Minoli teden so se pri finančni upravi na Kranjskem izvršile že dlje časa pričakovane in napovedovane personalne spremembe. Bili smo pripravljani na krivico, saj je krivost slovenskemu narodu sistem, in bili smo tudi pripravljeni, da se zopet pokaže, kake protekcije uživa jo nemškutarji, a ućakali smo še več, kakor smo se mogli nadejati.

Prvo je, da je nezmožni nemškutar Grabner le prišel v Ljubljano, od koder je bil že enkrat zaradi popolne nesposobnosti odstranjen. Ta mož, ki ni jurist in nima sposobnosti za službo, ki zahteva juriste, je prišel na velevažno mesto samo zato, ker je nemškutar. Jurist dr. Eller, mož velikih in obče priznanih zmognosti, pa ni smel ostati v Ljubljani, dasi ga tu krvavo rabijo in bi morali biti veseli, da ga imajo. Toda dr. Eller je Slovenec — torej hajdi ž njim na deželo.

Premestitev finančnega komi-

sarja Žuna iz Radovljice v Logatec je slučaj, ki priča jasno, da se je pod egido deželnega predsednika barona Schwarza in finančnega ravnatelja Klimenta, začela sistematična persekucija slovenskih uradnikov. Komisar Žun je bil namreč prestavljen iz Radovljice v Logatec samo in edino zato, ker je pri zadnjih deželno-zbornskih volitvah nasprotoval kandidaturi vladnega nemškutarja okrajnega glavarja Detele. Vladni krogi so dolžili komisarja Žuna, da po njegovem vplivu slovenski uradniki finančne stroke niso glasovali za nemškutarja Detelo, in zato so ga udarili s premetstvitvijo.

Kakor se kaže, se vračajo časi, ko so slovenske uradnike preterirali, preganjali in premeščali samo zato, ker so bili Slovenci in so pri volitvah glasovali za slovenske kandidate. Kar sta svoj čas počenjala grof Auersperg in njegov opreda finančni ravnatelj Possauer, to hočeta zdaj posnemati baron Schwarz in finančni ravnatelj Kliment. Toda časi so se temeljito spremenili od tedaj, ko je Possauer smel stati pri vzhodu v magistratni dvorani in zahtevati od slovenskih uradnikov, da mu pokažejo glasovnice, če so zapisali ime nemškutarskega kandidata. Minuli so tudi časi, ko se je smelo preganjati in premeščati slovenske uradnike, ne da bi se kdo temu uprl. Premestili so Žuna, a odgovor ne izostane, o tem naj bodeta baron Schwarz in finančni ravnatelj Kliment popolnoma prepričana. Slovenski uradniki bodo imeli priliko se prepričati, da jih hoče narodno-napredna stranka varovati in ščititi z najskrajnejšo brezobzirnostjo.

Drastičen zgled protekcijonizma nam podaja tretji slučaj. Finančni konceptni praktikant Sedlar je poslan v Črnomelj za davčnega referenta. Že na sebi je nesmiselno in za finančno upravo škodljivo, da se mesto davčnega referenta poveri mlademu praktikantu, ko je za to mesto na razpolago kvalificiranih komisarjev. Pa tudi krivično je to. Kako pride Sedlar od tega, da naj s 100 kronami na mesec životari v Črnomlju, med tem ko sede komisarji, ki bi morali dotično mesto zavzeti, lepo na toplem v Ljubljani? Sedlar mora v Črnomelj kot davčni referent, ker nemškutarji nečejo iti na deželo. Dr. Mühleisen, Ryschawy in dr. Sajovic niso bili še nikdar na deželi v službi. Odkar službujejo pri finančni upravi, vedno sede lepo v

Ljubljani, slovenske uradnike pa prerivajo po kmetih semintja. To je naravno, da službuje vsak uradnik raje v Ljubljani, kakor na deželi, a nekaj nečuvenga je, da imajo nemškutarji privilegij službovati samo v Ljubljani in da jim ni treba nikdar iti služiti na deželo.

Est modus in rebus. Že davno vemo, da se to praktikuje s posebnim namenom, da to ni slučaj, marveč sistem. Na centralnih mestih naše slovenske dežele hočejo imeti kar največ nemškutarjev, da tako pospešujejo germanizacijo in utrjujejo nemškutarstvo v stolnem mestu. Čim več nemškutarjev je v Ljubljani, toliko več je nemških volilcev, toliko več članov ima kazina, toliko več podpornikov »Schulvereine« in »Südmarche«, toliko več obiskovalcev nemško gledališče, toliko več agitatorjev nemška propaganda.

Zdaj je mera res polna in mi bi le radi vedeli, kako si baron Schwarz kaj predstavlja, da bo sprejet v deželnem zboru.

Nekaj pripomb ob reorganizaciji gremija trgovcev.

Trg. gremij je pravkar razširil svoj delokrog v znatni meri. Ta trgovsko-stanovska organizacija je obstajala desetletja kot prostovoljna organizacija, katere glavni namen je bilo vzdrževanje nadaljevalne šole za trgovske vajence. Pred štirimi leti se je gremij trgovcev preuredil, izpremenila so se pravila in dala se mu je tista podlaga, ki odgovarja določilom obrtnega reda glede prisilnih stanovskih organizacij trgovskega in obrtnega stann. Gremij je postal oficijalna, združna organizacija; med svoje članstvo je poslej štel vse trgovske firme v Ljubljani, ki so vpisane v trgovinski register. Za vse trgovce s to lastnostjo je bilo članstvo obvezno, dočim je bila pred reorganizacijo svobodna volja vsakega posameznega trgovca, ali pristopi gremiju ali ne. Izvedena reorganizacija je imela mimo tega drugo važno posledico za našo trgovino; ob tej priliki je namreč prišla do veljave slov. večina. Nemei, ki so imeli leta in leta odločilno besedo v gremiju, so se morali umakniti slovenskemu odboru. V zadnjih dveh letih se je že ponovno pokazalo, da bi bilo živo potrebno, razširiti delokrog ljubljau-

skega gremija in preurediti ga tako, da bi družil v svoji sredi vse tiste trgovce v Ljubljani, ki imajo toliko razsežne obrate, da je moč predpostavljati pri njih zadosten interes za naloge take trgovsko - stanovske organizacije kakor je gremij trgovcev v Ljubljani. Ker je bilo spričo dalekosežnih izprememb v določilih obrtnega reda itak treba prilagoditi gremijalna pravila veljavnemu zakonu, se je sklenilo, sočasno z izpremembo pravil reformirati tudi ustroj gremija in postaviti korporacijo na širšo podlago. Obveljalo je mnenje, da je pritegniti gremiju vse one trgovce v Ljubljani, ki brez ozira na protokoliranost plačujejo na leto 20 ali več kron pridobnine brez doklad. Po tem vodilu izvedena reorganizacija je pomnožila v veliki meri število članstva.

Sodimo, da je bilo umestno in pametno, dati gremiju širšo podlago. Ker je ljubljanski gremij edina trgovska organizacija v naših deželah, ki je strogo strokovno trgovska, in ker je v večjem trgovskem centru edina korporacija te vrste, v kateri je zagotovljena večina slovenskim trgovcem, je popolnoma pravilno, da po svojem ustroju ni utesnena na premajhen krog članov. Ker je gremij trgovsko - stanovska organizacija v tako važnem trgovskem središču kakor je Ljubljana, ki je h kratu slovensko narodno središče, prihaja samoposebi, da pripada zopet in zopet gremiju vodilna vloga v premnogih trgovskih vprašanjih, zakaj povsem naravno je, da se trgovstvo izven Ljubljane ozira in ravna po korporaciji, ki ima v centrali svoj sedež. Če si vodstvo gremija ume s previdnim, stvarno pravilnim in ciljnim postopanjem pridobiti zaupanje trgovstva, more jako blagodejno in koristno vplivati na ves razvoj naše domače trgovine, vodnik ji postane na težki poti do napredka in povzdige.

Novi obrtni red daje združnim organizacijam, katerim je pristejati tudi gremij, dokaj važnih pravic. Opirajoč se na določila §§ 114. in sledečih obrtnega reda more razviti gremij prav lepo delovanje v ta namen, da uredi mnoga pereča vprašanja, ki se tičejo trgovskega obratovanja, službenega razmerja, trgovskega naraščaja. Tako ureditev vezala bi sicer prvotno le članstvo, izvestno bi pa ne mogla ostati brez vpliva na trgovino in na trgovske razmere izven Ljubljane, kajti

LISTEK.

Na rodni tleh.

Povest; pisal Fr. Rant.
(Dalje.)

II.

»Naznanjam vam povratek izgubljenega sina,« je odprši vrata javila zbranim gostom gospa Vrhovčeva in potisnila v obednico Marka Kozana. »Nisem sicer dala zaklati teta, pač pa dva krasna purana in poskrbela sem tudi za laško salato.« Gospa Vrhovčeva je bila Marka sprejela, kakor da je bil odsoten le deset dni in ne deset let. Sprejela ga je s preprosto dobrohotnostjo. Marku se je zdelo, da se je gospa Vrhovčeva za časa njegove odsotnosti zelo postarala, da je postala nedopustno debela in izgubila ves ženski čar, videl je pa tudi, da je ostala ravno tako dobrodušna in brezskrbna, kakor je bila nekdanj.

Z začudenjem pa je Marko gledal prijatelje svojih mladih let. Anica se je bila le malo spremenila. Samo zrasla je bila in zadobila oblike mlade dame, a podobnost s fotografijo, ki jo je bil Marko našel na materini pisalni mizi, je bila vzlic temu še vedno očitna. Zlasti se je Marko spominjal melanholičnih modrobarvnih oči male Anice in ugaja-

lo mu je, da je tudi kot odraslo dekle imela oči istega značaja. Marko bi bil rad ogovoril Anico. Želel je, da bi se mogel z njo pomenkovati o doživljajih in spominih mladih dni in obnoviti nekdanje prijateljstvo, toda čim ga je Anica pozdravila, se je že zopet umaknila od njega.

Če je bila Anica plaha in tiha, je pa bila njena mlajša sestra Pavla toliko živahnjša. Marko se je Pavle komaj spominjal. Ko je zapustil svoj rodni kraj, je bila Pavla komaj osem ali devet let stara in za takega otročaja se takratni študent Marko niti zmenil ni. Zdaj je bil presenečen, ko jo je našel kot cvetoče dekle. Kakor kaka zaljubljena preparantka se je Pavla vsedla poleg Marka in začela je z njim kramljati tako nedolžnopršerno in ljubeznivo-nagajivo, kakor bi bila najboljša davna znanca.

Ko so gostje že sedeli za mizo, je prihitel še en povabljenec: velik, samozavesten mož, z majhnimi brkami in ostrega glasu, ki je zvenel, kakor trdo napeta struna.

»Dragi Marko — pozdravljen na domačih tleh,« je dejal novodošlec. »Kar te jaz poznam, je to prvič, da si izdal svoj ljubljani Dunaj in se prikazal v idilični dolini, kjer ti je tekla zibel.«

Marku ni bil ta človek všeč in že celo mu ni ugajal njegov preveč prijateljski in vendar hladnoironični ogovor, toda štel si je vzlic temu

v dolžnost, povedati odvetniku dr. Stanku Brnotu, da je vesel, da ga po tolikem času zopet vidi.

»Ti si se naselil v Topolni?« je brez zanimanja, iz gole vljudnosti vprašal Marko, dasi mu je bilo popolnoma vseeno, kaj je in kje živi že davno pozabljeni znanec dijaških let.

Namesto Brnota je odgovoril Vrhovec, hitro in z nekim ponosom: »Naš najimenitnejši pravnik in bodoči poslanec.«

»To je pač od vas odvisno, gospod Vrhovec, če postanem kdaj zastopnik ljubljanskega slovenskega naroda, ker nima nihče toliko vpliva, kakor vi,« je spoštljivo izjavil dr. Brnot in se Vrhovec lahko priklonil.

Marku je bil ta pogovor neprijeten, in poiskal si je drugo družbo. Vrnil se je k Pavli, ki mu je v ljubezni zgovornosti pripovedovala, kar je hotel vedeti o posamičnih povabljenih. Bilo jih je več, ki jih Marho sploh ni poznal. Še največ ga je zanimala mlada dvojica: okrajni komisar pl. Petteg, čigar predniki so bili gotovo slovenski Petki, in njegova pikantna, vitka in živa soproga, ki kar ni mogla mirno sedeti na svojem prostoru.

»Meni gospa Petteg, jako ugaja,« je zatrjevala Pavla. »Pozna se ji, da je bila vzgojena v imenitnem zavodu in da je mnogo občevala v odlični družbi. V Topolni in okolici se ne more nobena z njo meriti, ne

glede ukusa in elegance, ne glede finega obnašanja. Vse se zatekamo k njej za svet...«

»Še kralji niso dobri, dokler niso dobro obedovali ali večerjali,« je zatrjeval gospod Vrhovec in si je naložil nekaj lepih kosov purana na krožnik. Obrčal je krožnik in zaljubljeno ogledoval izbrano poreijo kakor delajo pravi gurmandi, ki jim dela že pogled na dobro jed veselje.

Brnot in okrajni komisar Petteg sta govorila čez mizo o razpisu državnoborskih volitev, o različnih kandidaturah in o agitaciji ter o agitatorjih.

Marko se je pošteno dolgočasil; najbolj ga je jezilo dolgovetno politiziranje dr. Brnota in okrajnega komisarja Pettega.

»Gospod Marko,« se je oglašil Vrhovec, obiraše s slastjo puranovo nogo, »jaz se čudim, da se nič ne oglašite. Ali vas politika nič ne zanima. Vaš oče je bil vse žive dni vnet politik, nekaj časa je bil tudi poslanec in v naši dolini se je vedno tako volilo, kakor je priporočal vaš oče.«

»Danes so pač drugačni časi,« se je hitro oglašil dr. Brnot. »Posamezniki nimajo več onega vpliva, kakor nekdanj. Danes odloči agitacija; ako ima za seboj ugledne ljudi, je lažja, če ne, je težja, ali glavna stvar je vendar agitacija.«

»To ni posebno laskavo za volilce, ker bi človek mislil, da je taka

agitacija nepotrebna pri ljudeh, ki imajo kaj prepričanja in resnične zavednosti.«

Marko je to povedal čisto mirno, a ko je na Brnotovem obrazu zapazil porogljiv nasmeh, se je le nekoliko razburil, morda ker je čutil, da je bil njegov odgovor nekam naven.

»Toda — kje je kaj prepričanja in resnične zavednosti, ko morejo pri agitaciji dosežati uspehe ljudje, ki ne znajo drugega, kakor kričati in zabavljati, ljudje brez znanja in brez omike. Ne zamerite mi, a jaz imam o volilcih jako slabo mnenje.«

Marko je govoril z nekako vne-mo, ki mu je bila sicer čisto tuja, a dr. Brnot se ni dal spraviti iz ravnoesaja.

»Ne obrekuj spoštovanih gospodov volilcev,« je zaklical dr. Brnot, »jaz vsaj protestujem proti temu.«

»Ali ga slišite — kandidata?« se je posmehoval Vrhovec izza svojega krožnika in zadovoljno cmakaje v presledkih povedal svoje mnenje o dosedanjem poslancu: »Naš sedanjí zastopnik v državnem zboru je poslanec, ki nas ga je lahko sram. Majhen posestnik je, pri vojakih je bil nekaj narednik in ker pridno popiva po krčmah in mnogo obeta, so se dali volilci ujeti v njegove zanjke. Mož nima pojma ne o političnih, ne o gospodarskih vprašanjih; ničesar ne zna in ničesar ne razume, a vendar je ljudski zastopnik.«

vzgledi vzpodbujajo. Ker vežejo sklepi gremija le članstvo, leži na dlan, da je tudi v tem pogledu razširjenje delokroga in povečanje članskega kroga dragocene važnosti. Mnogi važni, koristni in v danih razmerah potrebni sklepi ne bi prišli do prave veljave, če bi obširjali le majhno število protokoliranih trgovcev, nedostajalo bi jim splošne pomembnosti, odrekli bi prav za tiste primere, v katerih bi bili osobito potrebni. V mislih imamo tu razne izrodke v kupčijem življenju. Zlastna je resnica, da se je v zadnjih letih od drugod zaneslo na naš, po svoji solidnosti in trgovski dostojnosti sloveč trg, dokaj razvad, ki jih moramo označiti kot pojave nereelne konkurence. Kakor so razmere v državnem zboru, se ni nadejati, da skoro dobimo prepotrben zakon v obrambo proti nelojalni konkurenci. V nadomestilo dotlej in v popolnilo posled, če bi kdaj dobili zakon, se more s pridom porabiti določilo obrtnega reda, ki pravi, da so obrtni zadruge, odnosno gremiji poklicni sklepati o tem, kako naj se odpravijo navade, običaji in novotarije, ki ovirajo rečno tekmo. Treba le poslužiti se te pravice, in izginili bodo mnogi zoprni pojavi, katerih so se oprijeli nekateri elementi v škodo dostojne trgovine.

Drugo važno vprašanje, ki bi se moglo rešiti zadovoljivo v območju gremija, je ureditev službenega razmerja in ustanovitve redovitih službenih razmer. Kdor objektivno motri razmere, kakor obstoje, mora priznati nujno, da bode tudi pri nas potrebno, urediti razmeram primerne delovni čas v trgovinah in ustanoviti za posamezne stroke enotnost in red glede odpiranja in zapiranja trgovin. V tem pogledu vladajo pri mnogih obratih razmere, ki se ne dajo zagovarjati in tudi ne trajno vzdržati; utemeljene tudi niso v resničnih dejanskih potrebah. Sicer pa ob razumnem postopanju po naši sodbi ne bo odpora, kajti delodajalce bo pridobilo za pametno ureditev, treba jim le gotovosti, da bode zavladala enotnost, saj je znano, da je mnogokateri sedaj proti svoji boljši volji prisiljen korakati z neizprosno konkurenco. V tem pogledu opozarjamo na določila obrtnega reda, katerih se oprijemljejo sedajna gremijska pravila, ki določajo, da sme gremijski zbor sporazumno s pomočniškim zborom v okviru postavnih predpisov ustanavljati določbe. Letošnje polletje je bila vlada sicer predložila državnemu zboru predlog, ki se tiče ureditve službenega razmerja za trgovinsko osebo, ali pota do sprejetja in uveljavljanja tega zakonskega načrta bodo vsekar še dolga. V interesu dobre in pravične stvari bi bilo želeli, da se poklicni faktorji ob izvedbi reform, katere smo omenili, okoristijo fakultete, ki jo daje obrtni zakon. Načelnik gremija je mož dejanja, moderno misleč, ki bode izvestno znal zadovoljivo rešiti nelahke naloge, to tembolj ker pri članah načelstva izvestno nameri na umevanje trgovskih in socialnih potreb. Razumna uredba v deželni središču bo velela trgovcem na deželi: Vivant sequentes!

Dr. Fran Windischer.

»Dragi gospod Vrhovec — takih ljudi je v državnem zboru vse polno,« je menil Marko.

»Za nas Slovence ni vse eno, kakke zastopnike imamo,« se je razvnel Vrhovec in potisnil krožnik od sebe. Videlo se je, da se več ne šali. »Slovenci potrebujemo resnično narodnih, značajnih in odločnih poslancev, a ti morajo tudi kaj več znati, kakor samo glasovati. Vlada bi nas vse drugače respektirala, če bi imeli poslance, ki so res sposobni zastopati koristi svojega naroda in svojega okraja. Prav ker je takih poslancev tako malo, zato dela vlada z nami tako grdo.«

Začel se je pogovor o kandidaturi dr. Brneta.

»Borba bo huda in težka,« je dejal okrajni komisar Peteg s svojim tankim, cvilečim glasom. »Naš dekan se poteguje za dosedanjega poslanca, dočim mu drugi duhovniki nasprotujejo in bi radi vrinili nekega kaplana, ki se je naveličal življenja na kmetih.«

»Kmetje hočejo imeti kmeta, mestjani in večji posestniki dr. Brneta, duhovniki duhovnika,« se je jezil Vrhovec, »prav kakor bi vsak stan moral imeti svojega zastopnika. Jaz sem bil vedno za tistega, od katerega sem pričakoval resnega in uspešnega dela — naj bo potem kar hoče. Kaj pravite gospod Košan — imam li prav?«

»Ne vem,« je odgovoril Marko. »Jaz sem za politiko nisem še nikdar zanimal. Dopolndne imam tako mnenje, popoldne zopet drugačno — zvečer pa sploh nobenega.«

(Dalje prihodnje.)

O ljubljanskih dogodkih.

(Govor dr. Šusteršiča v delegaciji dne 30. oktobra.)

(Po stenografičnem zapisniku.)

V razpravi o vojnem proračunu je delegat dr. Šusteršič govoril takole:

Jako žalosten in neprijeten dogodek daje mi povod, da se oglasim v tej razpravi. V času od 18. do 20. septembra t. l. so bile v Ljubljani demonstracije, žal, v zvezi tudi z izgredivi proti lastnim nemških sosesčam.

Da odstranim vsak dvom o namenu svojih izjav, čutim dolžnost izjaviti z vso odločnostjo, da najodločneje, najostreje in brezpogojno obsojam take in enake izgrede, naj pridejo od katerekoli strani. Naj so izgredivi slovenski, nemški ali od katere strani koli, naj se vrše v Ptuj, Celju, Mariboru ali v Ljubljani, obsojam jih najodločneje in sem jih tudi takoj obsodil, ko so se vršili v Ljubljani. Takih izgredivov ne opravičujem tudi ne z izrednim narodnim navdušenjem, ker se s tem narodno čustvo, ljubezen, vdanost do svojega naroda onebežena in blati.

Obžalujem torej take izgrede in le slaba tolažba je, da so bili ljubljanski izgredivi le posledica drugih izgredivov.

Toda, gospodje, tukaj gre za nekaj povsem drugega. O izgredivih ne govorim, o teh se je dovolj in preveč pisalo. Zagotavljam pa, da so večji časniki ljubljanske izgrediva mnogo pretiravali in povešavali. Toda to je druga stvar.

Nekaj pa se je zgodilo v Ljubljani, kar nikjer drugod, in o tem hočem govoriti.

Streljali so na ljubljanskih ulicah in padli ste dve žrtvi. Vojaki so dne 20. septembra rabili orožje, dve osebi ste bili ustreljeni, več pa težko ranjenih.

Gospode! Strahota vojske je gotovo velika, najstrahovitejša pa je, ako vojaki obrnejo puško proti soderžavljanom, ako vojaštvo preliva kri svoje krvi, ako vojaštvo reže v svoje meso.

Kjer se zgodi kaj takega, tam ni nobena preiskava prestroga, da se dožene, ali je bilo tako postopanje po razmerah v istini potrebno.

Javni mir in red morata biti seveda vedno zagotovljena, o tem smo vsi edini in to izpovem glasno tudi tukaj.

Ali pa je bilo, gospodje, za vzdrževanje reda in miru potrebno streljati na ljudi, kar je 20. septembra zvečer storil v Ljubljani poročnik Mayer, to je drugo vprašanje in o tem moram danes govoriti.

Najprvo moram kratko opisati ene dogodke. Omejam pa se le na oddelek poročnika Mayerja, ki je oddal usodepolne strele. Samo to hočem opisati gospodu vojnemu ministru.

Situacija je bila ta: Dogodki so se vršili ob Ljubljani. Na levem bregu je Marijin trg s frančiškansko cerkvijo in Prešernovim spomenikom; od tukaj je frančiškanski most na desni breg Ljubljanice, v ravni črti Stritarjeva ulica do glavnega trga. Na levo od mosta je takozvani Šolski drevored ob desnem bregu Ljubljanice proti Pogačarjevemu trgu. Tukaj so se godili vsega obžalovanja vredni dogodki.

Dne 20. septembra je bila nedelja, mnogi ljudje so se vračali zvečer z izletov v okolico in vsled dogodkov 18. in 19. septembra so bili nekateri še vedno razburjeni. Zato so se ustavljali nekoliko na Marijinem trgu in okoli Prešernovega spomenika. Oddelek poročnika Mayerja je dobil ukaz, da izprazni Marijin trg in množico potisne čez most. To je oddelek tudi storil. Por. Mayer je šel s svojim oddelkom proti množici, ki se je rada umikala. Ljudje so bežali pred vojaki in ko so bili onostran mosta, se je to-le zgodilo: Ljudje so se obrnili na levo v Šolski drevored in v voj poročnika Mayerja je krenil za njimi. Dočim je oddelek, poded čez most, korakal v fronti proti Stritarjevi ulici, torej proti Glavnemu trgu, obrnil se je na koncu mosta na levo in bil v fronti proti Šolskemu drevoredu, oziroma Pogačarjevemu trgu. Na levi je Ljubljana, takoj na desni vzporedno nova, po potresu zidana mestna hiša, v sredi Šolski drevored, dalje Pogačarjev trg, nasproti v ozadju slemenščice, na desni roki Pogačarjevega trga stolna cerkev in knezoškofijska palača.

Vojaki so torej stali na koncu mosta s fronto proti Šolskemu drevoredu in pred vojaško fronto v Šolskem drevoredu med Ljubljano in mestno hišo zbrani ljudje šest do deset korakov pred vojaki poročnika Mayerja.

In tukaj se je izvršil neverjetni dogodek. Poročnik je dal oddelku povelje »streljati«. To povelje so vojaki slišali in pripravili puške za streljanje. V istem hipu pa je množica pričela bežati. Ko je množica bežala, so vojaki posamezno streljali na

bežeče ljudi, kakor lovci streljajo na zajce.

Jaz takrat nisem bil v Ljubljani, odpotoval sem na Dunaj. O dogodkih sem čital na Dunaju. Ko sem se povrnil v Ljubljano, sem stvar preiskaval in se moral čuditi. Ko sem čital na Dunaju, da so vojaki streljali, da sta dva mrtva in več ranjenih, sem bil prepričan, da se je moralo kaj izrednega zgoditi, da je množica napadla vojake, da je v Ljubljani prava vstaja, četudi tega nisem mogel umeti. Živim namreč v Ljubljani že do 40 let, poznam ljudi in sem bil začuden, da je kaj takega moglo v Ljubljani. Toda moral sem misliti na vstajo, ker drugače si nisem mogel tolmačiti streljanja. Osebnost pa sem se prepričal na lici mesta, da so vojaki streljali za bežečimi ljudmi, gospod vojni minister je sam potrdil, da je bilo tako; v odseku je namreč izrecno navajal, da so vojaki desetkrat posamič ustrelili za bežečimi. (Čujte!) Gospodje! Da so vojaki res streljali na bežeče ljudi, more se prav lahko dokazati. Najboljše priče so ranjenci in oba mrtveca, ker vsi so bili zadeti odzadej. (Čujte!) To so dokazali večaki, konstatovali zdravniki.

Po moji sodbi je prvi odgovoren poveljnik, in ta je bil poročnik Mayer. Seveda so vojaki potem morali iskati izgovorov, nagibov in povodov, da se opravičijo. In g. poročnik Mayer se je izgovarjal, kakor je sploh navada pri takih prilikah. Rekel je, da ni zaklinal »ogence«, ampak le »streljati«, in da so potem vojaki začeli streljati. Častnik se torej izgovarja na vojake. Konstatujem, da priče res niso slišale povelja »ogence«, ampak le avizo »streljati«. Isto trdijo tudi vojaki, ki pa kot udeleženci niso zanesljive priče. Častnik je torej le napovedal »streljati«, vojaki pa so sami začeli streljati. To pa je ravno jako važen dokaz, da ni bilo pravega vzroka za streljanje. Ko bi bil zadosten vzrok, zaklinal bi bil častnik tudi povelje »ogence« in ne le avizo »streljati«.

Gospod vojni minister je sam priznal, da je bila napaka, ker so vojaki streljali, ne da bi bilo dano povelje »ogence«.

Drugi izgovor, ki ga navajajo, je ta, da trdijo: Vojake je množica napadla, kamenje metala na vojake, pretela s silo itd. Saj je mogoče, da so metali kamne na vojake. To bode dognala sodna preiskava.

Toda, gospodje, v trenutku, ko je poročnik Mayer zaklinal »streljati«, na njegov oddelek ni padel noben kamen, vsaj dokazano to ni. Nihče ni dokazal, da bi bili ljudje metali kamne na vojake, ko so drveli demonstrante čez most, ko je oddelek zavl na levo in v fronti se obrnil proti množici in ko je bilo dano povelje »streljati«!

Saj tudi ni nobeden ranjen od sedmerih vajakov, ki so streljali. Trdijo sicer, da je bil en vajak ranjen na prstu. Sodna preiskava je dognala, da ni bil nihče ranjen in da na tem mestu in v okolici sploh niso našli nobenega kamna. (Čujte!) Ko bi bili metali kamne, morali bi jih najti in vojaki sami bi mogli shraniti taka »corpora delicti«. G. vojni minister sam ni trdil, da so v kritičnem trenutku kamni padali na voj poročnika Mayerja. Izjavil je le: »Da je moralo v kritičnem trenutku kamenje padati na voj poročnika Mayerja, vidi se jasno.« To se pravi z drugimi besedami, da se le zdi, da pa ni dokazano, ker ni nobenega dokaza.

Gospoda! Kamenje so pač metali na vojake n. pr. na Miklošičevi cesti, torej v čisto drugem delu mesta. Vsi nepristranski svodki se pa strinjajo glede tega, da v kritičnem trenutku ni padel noben kamen na vojake, ki prihajajo tu v poštev. Tudi ni bil, kakor omenjeno, nihče poškodovan, in na kritičnem mestu niso našli nobenega kamna. Vsled tega, gospoda moja, je evidentno nekaj drugega nego kar je ekselena vojni minister trdil v vojnem odseku. Ni torej dokazano, da je v tem hipu na ta oddelek letelo kamenje, nasprotno, gotovo je, ker potrjeno od cele vrste nepristranskih prič, da se ni metalo nič kamenja, in očitno je, gospoda moja, da se je brez zadostnega razloga streljalo na bežeče ljudi.

Gospoda! Ako se njegova ekselencija v tem oziru sklicuje na predpise o asistenci, bi jaz pred vsem omenil, da ni bil tako prijazen, da bi nam te predpise doslovno prebral; ti asistenčni predpisi, kolikor je meni znano, niso bili objavljeni. Res se dotične določbe glase, da se ima rabiti orožje, če je bila četa dejansko insultirana — to pa se pri tej četi, v kritičnem trenutku vsaj, ni zgodilo, — nadalje, če ljudstvo pritiska proti četi.

Ako se zelo ne motim, pa velja slednje le z gotovim pojmem, če bi s tem moglo ovirati akcijsko zmožnost čete. Tu pa o kakem oviranju akcijske svobode ni moglo biti govora, ker je bila po navedbi njegove ekselence gospoda vojnega ministra sa-

mega množica, ki je demonstrirala, kakih šest do deset korakov oddaljena od kordona in torej akcijska zmožnost nikakor ni bila v nevarnosti.

Le mimogrede bi omenil, da se navedbe o številu množice, takozvanih demonstrantov, ki so tam stali, ne ujemajo. Kakor se je pozneje dognalo, niso bili zgolj demonstranti, ampak razni ljudje, ki so stali tam v Šolskem drevoredu in na Pogačarjevem trgu. Eni trdijo, da je bilo vsega 100 do 150 ljudi, drugi pa pravijo, da jih je bilo manj, in vojaki zatrjujejo, da jih je bilo par stotin. Meni se zdi to precej irelevantno. Po mojem prepričanju pa jih ni moglo biti posebno mnogo, ker bi tedaj bili učinki strelstva še mnogo žalostnejši.

Deset strelav iz Manlicherjevih pušk v gosto stisnjeno množico več stotin ljudi bi imelo čisto drugačen uspeh, nego dva mrtveca in štiri ranjence! Ni torej mogoče, da bi bilo tam toliko ljudi, kakor zatrjujejo vojaki. Sicer pa se človek, kadar ceni število množice, prav lahko zmoti, in take razlike po mojem mnenju niso kaj važne. To je docela brez pomena; glavna stvar je: Ali so bili vojaki opravičeni, ali so bili prisiljeni streljati ali ne? Odgovor po vsem navedenem ni težaven.

In kdo je bil zadet? Kdo je bil usmrčen? Gimnazijski dijak, Adamič se piše, 15 let star deček, ki je očitno le prišel gledat, kaj se godi, in strojnik Lunder. Sila zanimivo je, kako je ta mož prišel v nesrečo. Udeležil se je bil tisti večer slavnosti v spomin ustanovitve tiskarskega društva — bil je strojnik v neki tiskarni — in vračaje se od te slavnosti, je šel domov, a v hipu, ko je šel čez Pogačarjev trg, ga je zadela krogla. Na isti način bi mogli biti zadeti tudi Nemei, ki bi šli slučajno mimo, ravno tako, kakor je Lunder tod hodil le slučajno.

Neki duhovnik, ki se je po večerji vračal domov, je takrat tudi šel čez Šolski drevored in Pogačarjev trg; šel je tik Lundera, ne da bi ga poznal, in meter pred njim pade Lunder do smrti zadet. Baš tako bi bil lahko zadet ta duhovnik. Iz tega razvidite, da nikakor niso bili demonstranti ali izgredivniki, ki se je nanje streljalo. Streljalo se je pač kar tako med ljudi! Zakaj se je to pravzaprav godilo, to preiskovati ni naša, ni moja naloga, to je stvar njegove ekselence gospoda vojnega ministra. Njegova ekselencija je v odseku ta nastop oddelka poročnika Mayerja ščitil; jaz mislim, da bi bilo boljše, če bi ga ne ščitil. Zadostil bi javni pravni zavesti, če bi bil iskreno in pošteno izjavil vsaj to: Dogodek še ni razjasnjen, moram še voditi nadaljnje preiskave, stvar še dalje zasledovati, na vsak način bom storil svojo dolžnost. Žalibog se to ni zgodilo.

Nadaljne momente, ki govore istotako proti razlagam vojaštva, hočem le mimogrede omeniti. Imamo docela nepristranski priče, ki so vzvišene nad vsakim sumom, da bi bile z izgredivi ali demonstracijami v kakršnikoli, tudi najoddaljenejši zvezi, n. pr. ravnatelja deželnih uradov, deželnega višjega svetnika Zamido, ki je opazoval dogodke s pomola svojega stanovanja, ali odvornika dr. Ravniharja in njegovo soprogo, ki sta se takrat slučajno vračala s sprehoda čez frančiškanski most. Te priče trdijo celo z vso odločnostjo, da so vojaki najprej šli s puškami v rokah za bežečimi ljudmi, se potem ustavili in streljali. Nadalje zatrjujejo — ne baš te priče — da je streljajoči oddelek prodiral do Pogačarjevega trga in šele potem, s fronto obrnjen proti trgu pred Škofijo streljal.

Na neki hiši pred Škofijo se je dobilo nad hišnimi vratmi sledove krogel, ki morejo izvirati le od tod, da so vojaki s Pogačarjevega trga, s fronto proti Škofiji, streljali mimo stolnice na ono stran. In v resnici se nahaja v tej smeri tudi mesto, kjer je Lunder padel. Padel je na kraju, na katerem bi od tam, kjer je tvoril oddelek poročnika Mayerja kordon, niti ne mogel biti zadet. Mogel je biti na mestu, kjer se je zgrudil, zadet le, če se je streljalo s Pogačarjevega trga, če torej vojaki niso ostali na mestu, kjer so bili spremenili fronto, ampak so se pomikali naprej za bežečimi ljudmi.

Toda na vse te okoliščine se nečem ozirati. Saj popolnoma zadostuje, kar sem prej konstatiral; ali so vojaki tam ostali, kjer so se bili prvotno postirali, ali ne, to je za presojeno slučajno vseeno. Odločilno je le to: ali so bili opravičeni streljati ali ne?

Gospoda moja, evidentno je, da vsaj noben dokaz ni podan, da bi bilo streljanje potrebno. Vsi objektivni momenti pa kažejo, da se je streljalo neopravičeno, da se je po krivici ustrelilo dva človeka!

To sem hotel in moral tu obrazložiti, da zadostim užejenemu pravnemu čutu v naši deželi.

In sedaj bi hotel s kratkimi besedami končati.

Mi smo, kakor se lahko razume, vsled teh dogodkov glede našega stališča nasproti proračunu vojnega ministra prišli v težaven položaj, zlasti z ozirom na okolnost, da v njegovi ekselenci zdelo primereno, ščititi postopanje poročnika Mayerja in njegovega moštva, in prav resno smo morali premisljati, nismo li dolžni ozirati se na občutke, ki jih je postopanje tega oddelka skupne vojske povzročilo v Ljubljani in v celi deželi, ter demonstrativno glasovati proti vojnemu proračunu.

Premagali smo to. Premagali z ozirom na resno dobo, v kateri visoka delegacija zbora, premagali zlastir z ozirom na okolnost, da v javnem mnenju Evrope ne bo moglo biti brez pomena stališče, ki ga v tem resnem času zavzamejo nasproti vojnemu proračunu baš jugoslovanski delegat. Mi se držimo načela: Salus rei publicae suprema lex (Blagor države najvišji zakon).

Izjavili smo, da soglašamo s politiko, ki jo je inavgurirala priklonitev Bosne in Herecegovine, s politiko, ki sega do življenjske žile južnega slovanstva, odobrili smo to politiko, zato pa v tem zgodovinskem trenutku ne moremo odreči državi sredstev, ki jih rabi, da v slučaju potrebe to politiko, ki je posebne važnosti za avstrijske Jugoslovane, tudi s primerno odločnostjo poudari in zagotovi. S tega stališča bi prosil, da presojate naše glasovanje.

V oni drugi stvari pa prosim njegovo ekselencijo, da popravi svoje mnenje, ki ga je izrazil v odseku. Človeško življenje je zelo resna stvar, preko katere se ne sme iti tako zlahka in s tako slabo podprtimi argumenti na dnevni red. (Pritrjevanje).

Pismo iz Srbije.

—ut. Belgrad, 11. nov.

Prestolonaslednik Gjorgje je takoj pri svojem povratku v Belgrad, komaj je prišel na železniško postajo, dementiral trditve nemškega časopisja, da mu je ruski car dajal lekcije radi njegovih bojvitihih govorov. Nemško časopisje je prorokovalo, da se prestolonaslednik vrne v Belgrad docela tuširan, miren in pohleven, a že prve njegove besede na belgrajski postaji so bojvite — nič manj kakor prej, ko še ni bil v Petrogradu.

Konstatiram to radi tega, ker sem že prej trdil, da ruski car ni pozval srbskega prestolonaslednika k sebi za to, da mu daje lekcije, nego za to, da se na ta način manifestira solidarnost največje in ene najmanjših slovanskih držav. Prestolonaslednik govori na belgrajski železniški postaji dokazuje, da so moje trditve bile resnične in s tem mi je dano najboljša zadoščenje za one vrstice v »Slovenec«, v katerih se izraza dvom o resničnosti mojih trditve.

Položaj se je začel bistriti in danes se že lahko reče, da so evropske velike sile razdeljene v dva tabora: na eni strani je Rusija z Anglijo in Francijo, a na drugi strani je Avstro-Ogrska z Nemčijo; Italija stoji na strani in ona prevzame najbrže vlogo posredovalca. Minimum ruskih zahtev je, da se Srbiji in Črni gori odstopi del bosansko-hercegovskega zemljišča, da se na ta način doseže spojitve teh dveh srbskih držav in da se postavi jez »Drangu nach Osten«. Anglija je že izjavila, da je rusko stališče tudi njeno stališče, a Francija bo — o tem ni dvoma — z vso vneto podpirala vse zahteve svojih zaveznic Rusije in Anglije.

Z druge strani imamo Avstro-Ogrsko in Nemčijo, ki je — kar je popolnoma umljivo — že izjavila, da je stališče Avstro-Ogrske tudi njeno stališče. Tretji član trozveze, Italija, pa v nobenem slučaju ne bo zagovarjal stališča Avstro-Ogrske tako kot Nemčija. Tittoni bi morebiti tudi storil to, ali javno mnenje v Italiji tega ne bi dovolilo in zato prevzame Italija skoraj gotovo vlogo posredovalca.

Večina evropskih sil je torej na strani Srbije in Črne gore, to je danes že popolnoma jasno, kakor je gotovo tudi to, da Rusija — in z njo njene zaveznice — ne odstopi od zahtev po teritorialni kompenzaciji za Srbijo in Črno goro. Ali ravno tako je skoraj gotovo, da Avstro-Ogrska ne privoli v to kompenzacijo, ker je že prevečkrat in preglasno izjavila, da o tem ona niti govoriti ne mara.

In kako se potem spor konča? Odpira se naslednja perspektiva:

Do konference signatarnih sil sploh ne pride, ker se velike sile niti v vprašanju programa za konferenco ne bodo mogle sporazumeti. Vpraša-

(Dalje v prilogi).

je aneksije Bosne in Hercegovine ostane torej nerešeno, odprto, ker belolinska pogodba ne bo pravno spremenjena. Večina velikih sil aneksije ne bo priznala, a vojna, ki je potem začela Srbija in Črna gora, prisilila velike sile, da se s tem vprašanjem pečajo in da storijo definitivne sklepe. V tem slučaju bi Rusija, Anglija in Francija zopet zahtevale kompenzacijo za Srbijo in Črno goro in ako se ta kompenzacija — kakor moremo pričakovati — ne da, pride v resno opasnost evropski mir.

V Avstro-Ogrski se napačno razlaga mir, ki je nastopil v Srbiji. „Slovenec“ trdi, da se Srbi vojne bojijo in da so vplili na rožljali z orožjem samo toliko časa in zato, da Evrope zainteresirajo za svoje težnje. Tako morejo pisati samo oni, ki ne poznajo Srbov in katerim ni znan povod tega provizornega miru. Prijateljske sile so Srbiji svetovale, da ostane mirna in da čaka na rezultate konference, na kateri bodo one z vso odločnostjo zastopale njene opravilne interese. In Srbija je poslušala ta svet, ker noče izgubiti dragocenh simpatij prijateljskih sil. Ali istočasno se Srbija z vso naglico pripravila za vojno.

Pred nekaterimi urami sem govoril v kavarni »Moskva« z vplivnim in zelo treznim politikom o položaju in on me je vprašal:

— Ste slišali prestolonaslednikov govor na železniški postaji?

— Slišal sem vsako besedo, ker sem stal čisto blizu prestolonaslednika in sem o govoru takoj poslal brzojavko »Slovenskemu Narodu«, ki je — ako je brzojavko dobil pravočasno — prvi poročal o tem od vseh inozemskih listov, katerih dopisniki so brzojavljali šele popoldne in so njihovi brzojavi izšli šele v jutranjih izdajah prihodnjega dne.

— Potem sedaj lahko sporočite svojemu listu, da je prestolonaslednik govoril iz duše srbskega naroda. »Ako glas močne Rusije in drugih prijateljskih velikih sil ne bo dovolj močan, da se nam da naša pravica, potem nam mir postane neznosnejši od vojne, a smrt lojza od življenja; potem ne bomo vprašali, kako močan je sovražnik, nego kje je,« tako je rekel prestolonaslednik in veruje mi, da se tako misli v kraljevi palači, v ministrstvih, v meščanskih hišah in v vojašnicah, kakor tudi v poslednji kmečki hiši!

Poznam razpoloženje v Srbiji in nimam nobenega povoda, da bi srbskemu politiku ne veroval. Zato končujem za danes.

Večni škandali.

Dunaj, 11. novembra 1903.

Letos je menda posebno ugodno leto za različne demonstracije, ki se ponavljajo skoro redno teden za tednom na vseh koncih monarhije. Nekaj skupnega, karekterističnega pa imajo vse brez izjeme: povsod obupen boj tlačanih proti tlačiteljem. A tudi to je znamenito, da so povzročitelji in začetniki vedno tlačitelji. Umljivo je to samo na ta način, da se tlačitelji boje, da se jim odvzame možnost, še nadalje gospodariti nad svojimi manj srečnimi sovrstniki.

Na jesen, po otvoritvi visokih sol, je tudi na akademskih tleh začelo vreti in šumeti. V Pragi se je to gibanje zaneslo od strani nemških nestrpnih politikov med dijaštvo. A na češki strani so dobili krepak odgovor: v vseh slojih češkega naroda se opaža odpor, ki je pripravljen prenesti i najhujše, da se obvaruje češka Praga nemških izzivačev.

Kakor vedno pri enakih prilikah, so tudi sedaj začele prihajati iz vseh kotov nemškega ozemlja poročila o izjavi, ki imajo namen, nastantati nestrpnosti do skrajnosti. In naša vlada — vlada srednje črte! — rajši dovoli, da zastane vse gibanje v Avstriji, kot pa da bi prepovedala četici mladih izzivačev semiselno početje. Da, prve instance: vseučilišni senati sklepajo resolucije, ki v njih spodbujajo dijaštvo, da se hujšemu nasilstvu, poslanci in vseučilišni profesorji pa se postavljajo celo na čelo tem razgrajanjem, da dajo tako vsej stvari nekaj officialni značaj. Vlada pa se ne gane. Ako neki naj bi nastopila proti svoji ljubljencem!

Po izjavi praškega vseučiliškega senata nemške univerze in tehnične ni smel zaostati tudi dunajski. In res je zagledala beli dan izjavo, kateri se tudi dunajski vseučilišni profesorji zavzemajo za maskerane praških nemških dijakov.

A tudi dijaštvo ni zaostalo. Dve poboti, ko se vrši običajni bum! na dunajski univerzi, so iskali nemški dijaški prilike nastopiti proti Slovonom. Toda zadnji so s preziranjem na hladnokrvnostjo prekrizali račune nemškim izzivačem. Iz vse manifestacije se je izlegla majhna miška: rektor je deputacije rekel, da so praktični dogodki avstrijski škandal, kar

mu tudi mi radi pritramo. Nato je dijaštvo zatulilo običajno »Wacht am Rhein«.

Pravega povoda za demonstracije niso mogli dobiti. No, ljudje, katerim postopanje po Dunaju včasih preseda in si zažele izpembe, že dobe kako kost, ki jo nekaj časa glojajo. Če ne gre proti Slovonom, pa hajd proti Židom! In res so jo potuhitali preteklo soboto. Na vseučilišnih tleh so začeli razpravljati o svojih »častnih« aferah. Ker se niso mogli zediniti, so se prav po »akademski« oklofutali. Od tod vse rabuke v tem tednu na dunajskem vseučilišču. Ker se čifuti in Nemci ne morejo pobotati o svoji »časti«, mora trpeti ves vseučilišni študij, vrata pri glavnem vходу morajo biti zaprta in kdor hoče na univerzo, mora pri stranskih vhodih noter, nememci in tudi pasanti ob univerzi se morajo bati za svoje življenje pred besnečimi pobalini. Policija in akademski senat pa mirno gledata, vlada molči kot gluha in slepa! Pač res, do kdaj kanijo avstrijski narodi še prenašati take frivolnosti!!

Vrhunec pobešnosti se je dosegel v terek. Dijaki so se na rampah pred univerzo tako pretepali, da jih je bilo okoli sto ranjenih. Klubov in zlomljenih palic je ležalo na kupce. Ko je bil boj najhujši, se je podrla ograja na obeh straneh leve rampe, vsled česar je padlo več dijakov po tleh, kjer se je potem nadaljeval boj, dokler ni policija najbolj ranjenih, ki so bili tudi najhujši razgrajali, dala odpeljati k obvezovanju. Tu se je zopet lepo pokazala plemenitost nemškega dijaštva: niti damam niso prizanašali! Vse navprek so bili in tolkli.

In zakaj vse to? Ker se »freihheitlich-national« in »jüdisch-national« ne morejo pogoditi radi nek »častnih« afer!

Zanimivo in za duh, ki vlada v Avstriji, karakteristično je stališče vseučilišnega senata in policije.

Kakor znano, je navada, da policija ne stopa na vseučilišna tla. Tam pusti prosto roko za vzdrževanje reda akademskim oblastim. Sicer ni to nikjer v zakonu, da se policijska oblast neha na vseučilišnih tleh, toda tradicije so take in navada jih respektira. Policija, zvesta svoji navadi, pusti dijaštvo na rampi delati, kar hoče, češ, da se tu konča njen delokrog. Rektor pa nasprotno trdi, da rampa več ne spada v njegovo področje ter zato nima povoda kaj ukreniti, da bi bilo škandalom konec. Po nazorih policije in rektorja je torej rampa kraj, kamor ne sega več nobena oblast in tam je vsakdo izročen nemškimi akademskim pobalnikom na milost in nemilost. Kdor je tam v večini, za tega so drugi popolnoma »vogelfrei«. Kadar niso to Slovani, so klerikanci, če pa teh zmanjka, pa Židje.

Seveda nemški dijaški nazore policije in senata uporabljajo, da pretepajo vsakogar, ki ne spada v njihovo dvomljivo družbo. In rektor jih brani in zagovarja, kar rodi že lepše sadove. Saj je pred kratkim rekel dopisniku dunajske »Zeit« isti rektor, dvorni svetnik profesor dr. Fr. Exner, ki je obsojal praške igrede z besedo »škandal«, dobesedno: »Na rampi nimamo (namreč senat) nobene ingerence, to je stvar policije. Policija ima pravico in dolžnost, napraviti red na rampi. Tega ne stori rada iz spoštovanja do univerze in mi bi zelo obžalovali, če bi policija prelomila navado, ne stopati na rampo.« Ali ni to direktno hujškanje? Ali se ne pravi to, dati dijaškemu razlaganju po vseumogčnosti nemških nacionalcev na rampi officialno potrdilo?

Vlada, ki si tako kruto postopala v Ljubljani, tu imaš kulturne škanale, ki se ponavljajo leto za letom, tu te čaka smrdeče ognjišče, da ga izsnažiš. Hic Rhodus, hic salta!

Spomeniki tržaške laške večine.

Večina tržaškega mestnega sveta se hoče ovekovečiti. Kratak je še čas, ko še lahko razpolaga s svojo velmočjo, s tako močjo, ki je pridobljena le z raznimi manevri in slepili in je sad tradicionalno - pretvorjene politične aritmetike in geometrije, in ki vsled tega ne odgovarja dejanskim razmeram. Že mogočno trka na duri mestne palače prst novega volilnega reda za mestni svet in deželni zbor tržaški, ki pometa — kakor je pričakovati — marsikoga izza gorkega stola mestne dvorane. Zato je skrajni čas, da si postavijo smrti pozabljenosti posvečeni svoje spomenike.

Žalibog, da njih roka ni vseskoz srečna pri tem poslu, posebno odkar je njih duša, visoko inteligentni vodja dr. Venezian, umrl in zapustil osamelo čredo ovac brez pastirja. Da, in glej čudno naključje osode: V

takem osodepolnem trenutku se odtegujejo še take individualitete, ki bi lahko v tem za laško večino kritičnem trenutku vsaj deloma nadomestovali umrlega vodjo. Na zadnjo sejo mestnega sveta tržaškega je poslal eden boljših glav mestnih očetov, notar dr. Camillo Depiera pismo, v katerem naznanja, da odlaga svoje dostojanstvo kakor mestni oče iz... zdravstvenih ozirov in radi... preobloženja z drugimi posli. Da vsaj deloma pokrije to blamažo, je hitela večina podeljevati onorevolu Depieri dvamesečni dopust, da le pridobi s tem čas, in odločila, naprositi ga, da umakne svojo kruto demisijo.

Pa nazaj k spomenikom! Kakor se razume iz vsega političnega in administrativnega delovanja laške večine v zadnjem času, bi ta rada pred svojim parcialnim ugašenjem s pritaženo hitrostjo izvedla še razna dela, da bi mogla poznejšim upraviteljem Trsta pokazati, kako vsestransko delujoča je bila laška večina v svojem času neomejenega gospodstva. Od raznih poskusov pa se dosedaj ne pozna še nobenih pametnih uspehov. Pač, da ne pretvarjamo: en uspeh je viden. Mestna blagajna je precej prazna, še več, mestne finance so obremenjene z raznimi nepotrebnimi dolgov, ne da bi se čutilo, kje so dotični izdatki kaj ustvarili.

No, en spomenik si je postavila večina in ga razkrila v seji mestnega sveta od srede.

Že pred dobrim letom ali še več je mestni svet zbral komisijo, ki naj bi proučevala sredstva, kako se ustavi vsaj deloma čedalje bolj pritiskajoči draginji. In dolgo vrsto mesecev je proučevala in proučevala ta komisija. Kar je dosedaj iztuhala in uvela, je bilo vse za mačko. Ustanovili so tedenske semnje za živino na Opčinah, da bi bila mesarjem dana večja prilika, nakupovati z manjšimi režijskimi stroški potrebno živino; že po prvem poskusu se je naprava izjalovila, in iz tedenskih semnjev so postali za sedaj mesečni. Druga naprava je taka, da se ji celo resni ljudje smejejo, če ne zmajavajo z glavo. Ustanovili so posebno komisijo, ki naj bi z ozirom na tižne cene moke in na stroške režije mesečno določala oficialne cene kruha. In verjemite, prav zares se sestaja redno ta komisija in izdaja prav resno do natančnih delov stotink oficialne buletine o ceni raznih vrst kruha. A ne samo, da se te teoretične cene za razne vrste kruha ne razlikujejo prav skoro nič med seboj, tako, da je po akademičnem računu cena za ordinaren kruh skoro ista kakor ona za finejši kruh iz boljše moke, nego peki proizvajajo in prodajajo dejanski skoro vse vrste kruha bolj po ceni, nego je določena oficialna cena. In notabene, pravi pravi namen tega določevanja cen je bil, pritiskati na dejanske cene, da se kolikor mogoče znižajo!

In h sklepu temu delovanju je predložil omenjeni odsek v seji mestnega sveta od srede poročilo dolgega proučevanja in stavil razne predloge, ki so bili tudi sklenjeni. Ti so: ustanovitev centralnega trga kje v bližini morja ali železnice za trgovino z živili na debelo; postavljenje pokritih tržnic za prodajalce na drobn, reforma tržnega reda; cassa di risparmio triestina naj bi ustanovila institucijo v olajševanje kredita na trgih. Od južne železnice zahteva predlog, naj zniža tarife, ki so proti onim državne železnice za 25 do 30% višji, dalje naj južna železnica uvede direktne vozove, opremljene s hladnicami. Nadalje zahteva predlog reformo tržnega urada in ustanovitve posebne tržne komisije. Nadalje naj se zahteva od kompetentnih faktorjev začasno razveljavljenje uvozne carine na žito, na koruzo, znižanje te carine na mast in salo, na bombaževo olje, znižanje konsumnega davka na sladkor, zakonske odredbe proti kartelom in slednjič olajšave za preskrbovanje z mlekom, zelenjavo in sadjem.

Torej proučevanja skoro dveh let so dovedla do tako plodovitih rezultatov: do — pobožnih želja, do priporočil in resolucij na naslov vlade in drugih institucij, ki so popolnoma izven delokroga mestnega sveta. A to malo, kar bi bilo v magistratnem delokrogu! Ali bo mar reforma tržnega reda znižala visoke cene živil? Ali bo to dosegla zopet specialna tržna komisija, ki bo, kakor vse take komisije, le proučevala in proučevala, da pride slednjič po dolgih mesecih in letih do samo ob sebi razumljivih sklepov ali pobožnih resolucij?

In temu se ni čuditi! Dokler bodo sedeli po raznih takih teoretičnih komisijah le dobri prijatelji in botri raznih prekopovalcev tržnih prodajalcev in posebno ribjih trgovcev, ki fanatično trobijo v politični rog vladajoče laške večine in zavoljo tega pobežajo ob prekopovanju in razprodaji brez nadzorstva in omejeva-

nja kar hočejo, ne da bi se vse te akademične komisije upale jim iti na kožo: dotlej bodo vsi ti sklepi in pobožne resolucije ostale to, kar so, perijodično se ponavljajoče sipanje peska v oči občanarjev.

Z veliko fanfaro gostobesednosti tega poročila in sklepa si je torej zopet tržaška laška večina postavila nov spomenik v spomin poznejših rodov: zares, ko se bodo v poznejših časih izza svojega privatnega ognjišča ozirali nanj, ali ga bodo veselili!

V borbi za slovenstvo.

(Nekaj razmišljanja).

Kar imajo Slovenci takega, kar imajo drugi narodi v Avstriji, to so vse dosegli iz lastne moči, to so si pridobili v boju zoper državo. Le tedaj je država odnehala, kadar je bila prisiljena odnehati, sicer nikdar. Razmere so pač včasih še močnejše, kakor volja tistih, ki imajo oblast v rokah, in politika je umetnost, izkoriščati stanje razmer v prid naroda ter porabljeni svoje moči, da se od države doseže, kar je v danih razmerah mogoče.

Naš končni ideal mora vendar biti in ostati kolikor mogoča velika samostojnost slovenskega naroda in ta ideal se da doseči samo, če se v okviru monarhije združijo vse slovenske pokrajine v eno celoto: Zedinjeno Slovenijo. V državi hočemo biti svoja država.

Treba je pa, da bo ta slovenska država v okviru monarhije tudi v resnici slovenska, namreč nacionalna. S tem je že rečeno, da nam je predvsem stremeti za tem, da postanejo Slovenci na slovenskem ozemlju gospodovalni element. Danes to nismo. Kompaktno živimo na svojem teritoriju, v ogromni večini smo, a gospodovalni element med nami so Nemci.

Naš namen mora biti, pospeševanje sreče in duševnega ter gospodarskega blagostanja, ne vseh prebivalcev slovenske domovine, marveč samo slovenskih prebivalcev. Inorodci naj bodo veseli, da smejo med nami živeti. Nemški politik in zgodovinar Treitschke ima čisto prav, ko trdi, da morajo biti narodi nestrpni in morajo gledati, da raznarode in sebi asimilirajo na njihovem ozemlju živeče inorodce ali pa jih pregnati. Večno resnične so besede Schillerjeve (Wallensteins Tod, 2, 2): Wo einer Platz nimmt, muss der andre rücken — Wer nicht vertrieben sein will, muss vertreiben — Da herrscht der Streit und nur die Stärke siegt.

Nemstvo na slovenskem ozemlju nima nobene življenjske pravice, ker ne živi samo od sebe, nego od Slovencev. Nemški trgovci ali obrtniki bi moral lakote umreti, če bi mu Slovenec ne dajal zaslužka, nemški uradnik je nastavljen za Slovence. Naravno naše pravo je, da zahtevamo odstranitev vseh nemških uradnikov, da zahtevamo, naj se nemški trgovci in obrtniki odpovedo vsakega političnemu in narodnemu posvečevanju svojega nemstva in da poskusimo vse, kar je mogoče, da se asimiliramo med nami živeče nemstvo ali pa izseli. Od podjetij tujega kapitala moramo zahtevati, da nastavlja v svojih podjetjih samo slovenske uradnike in delavce in se vzdrži vsakega nasprotovanja slovenskim prizadevanjem.

Slovenska gospodarska emancipacija mora meriti na to, da podvežemo dotok zaslužka vsem narodnim nasprotnikom. Le tisti tujec naj ima od Slovencev zaslužka, ki hoče podpirati njih stremeljenja in vzgajati svoje otroke tako, da se bodo ustvarila enotnost vsega prebivalstva na Slovenskem.

Stvar politične emancipacije je, da se iznebimo nemškega uradništva.

Nadalje je treba sistematično urediti kolonizacijo v tistih krajih našega ozemlja, kjer so se v večjem številu naselili tujci ali kjer vladajo odpadniki. Zlasti je to potrebno na jezikovni meji, potem v Mariboru, v Ptuj, v Celju, v Velikovecu, v Beljaku, v Gorici in v Trstu. Tja je treba spraviti kolikor mogoče naših ljudi, zakaj le z izdatno kolonizacijo se da te kraje iztrgati nasprotnikom iz rok. Silni in hitri napredek Slovencev v Gorici in v Trstu priča, kako lepi uspehi se dajo doseči s sistematičnim delom.

Neizprosno, dosleden, brezobziren do skrajnosti mora biti naš boj. Tudi za nas morajo v prenešenem smislu veljati besede nemškega prvobornika Paula de Legardea: Deutschland ist die Gesamtheit aller deutsch empfindenden, deutsch denkenden, deutsch wollenden Deutschen; jeder einzelne von uns ein Landesverräter, wenn er nicht in dieser Einsicht sich für die Existenz, das Glück, die Zukunft des Vaterlandes persönlich verantwortlich erachtet.

(Dalje prihodnjič).

Ministrska kriza.

Dunaj, 13. novembra. Danes je odločilen dan za krizo. Pod predsedstvom barona Bienenrtha, se je začela ob 10. uri dopoldne v ministrstvu notranjih del konferenca z načelniki glavnih koalicijskih strank. Ob 10. uri zvečer je še konferenca vedno trajala, in morda se konča šele jutri zjutraj. Značaj konference je bilo češko - nemško sporazumljenje. Baron Bienenrth je v svojem govoru skušal pridobiti stranke za parlamentarno ministrstvo s tem, češ, da zahteva to zunanja politika. Minister je opozarjal na veliko napekost med Nemčijo in Francijo in Nemčijo ter Anglijo; nadalje na bojkot avstrijskega blaga na Balkanu, na dogodke v Srbiji itd.

Dunaj, 13. novembra. Proti polnoči se je položaj v konferenci obrnil na bolje. Pogajanja med Čehi in Nemci glede jezikovnega vprašanja so prispela tako daleč, da se že razpravlja o sestavi parlamentarnega ministrstva.

Jugoslovani pri baronu Bienenrthu.

Dunaj, 13. novembra. Načelnik jugoslovanskega kluba dr. Ivčević je bil večeraj povabljen k baronu Bienenrthu. Baron Bienenrth je izjavil, da bo nova vlada posvečala popolno svoje zanimanje tudi južnim dežlam. Pozitivnega pa ni mogel bodoči ministrski predsednik ničesar obljubiti. Danes so se zbrali na posvetovanje poslanci Biankini, dr. Ploj, dr. Trešić in vitez Vuković, da jim je poročal dr. Ivčević o svoji misli. Razpravljali so oobenem o političnem in parlamentarnem položaju ter se zedinili za izjavo, da je jugoslovanski klub slej kot prej uverjen, da more le parlamentarno ministrstvo, v katerem so zastopane vse merodajne stranke, uspešno zastopati politične, narodne in gospodarske zahteve prebivalstva. Napram novi vladi si pridržijo jugoslovanski klub proste roke ter si bo uredil svoje postopanje po tem, kako se bo postavila nova vlada napram upravičenim zahtevam jugoslovanskih volilcev. Jugoslovanski klub si bo prizadeval, da se ohrani dosedanje složno razmerje z drugimi slovanskimi strankami v političnem in taktičnem oziru ter izreka željo, naj se državni zbor čimprej skliče k rednemu in uspešnemu delovanju.

Zbližanje med Čehi in Poljaki.

Dunaj, 13. novembra. Načelniki poljskega kluba grof Dzieduszycki, Glombinski, Stapinski in Stwiertnia so priporočali češkim voditeljem, naj ne motijo parlamentarne koalicije ker vendar ne gre, da bi Avstrijo stalno vladali generali in dunajski dvorni svetniki. Izmenjale so se med Čehi in Poljaki izjave za lojalno medsebojno podpiranje v vseh sedanjih pereh vprašanjih.

Dogodki na Balkanu.

Angleško časopisje svari Črno goro in Srbijo.

London, 13. novembra. »Morningpost« svetuje Srbom in Črnogorcem, naj opuste vse, kar bi dalo Avstro - Ogrski povod, nastopiti proti njima. Ako Avstro - Ogrska brez izzivanja napade Črno goro ali Srbijo, dobila bi napadeno državo podporo velebil ali vsaj simpatije. Nihče pa bi ne simpatiziral z izizvalci evropske vojne.

Bosanska opozicija proti aneksiji.

Sarajevo, 13. novembra. Zastopniki srbsko - mohamedanske opozicije iz Bosne se mudijo sedaj v Carigradu; od tam odpotujejo v London in Petrograd. Opozicija pripravlja spomenico na velesile s protestom proti aneksiji Bosne.

Črnogorske čete.

Belgrad, 13. novembra. Iz državnega arzenala v Kragujevcu so odposlali zadnje dni velike množine bomb in dinamita v Črno goro, kjer se razdeli med snujoče se vstalske čete. Iz Skadra poročajo, da je Črna gora razdelila med mohamedane v Podgorici orožje. Mohamedani v Ulčinju in Baru pa nečajo prejeti orožja, temuč zahtevajo, da morajo vedeti za vzrok oboroževanja.

Rusija ne prizna aneksije Bosne.

Petrograd, 13. novembra. Takojšnje srbsko poslanstvo je iz merodajne strani obveščeno, da bo Rusija kategorično odrekla odobritev za aneksijo Bosne.

Turčija je vznemirjena.

Carigrad, 13. novembra. Turška vlada je zelo vznemirjena zaradi črnogorskih in srbskih vojaških priprav ob meji Sandžaka. Turška poslanika v Belgradu in na Cetinju sta dobila ukaz, naj prosita omenjeni vladi, da opusti te nadaljne vojaške priprave.

Ljubljanski občinski svet.

V Ljubljani, 13. nov.

Predsedoval je župan Ivan Hribar.

Prof. Dittlova zapuščina.

O tej stvari je nujno poročal občinski svetnik dr. Majaron. Kakor znano, je nedavno v Gradcu umrl profesor Kajetan Dittl imenovan za glavnega dediča svoje zapuščine ljubljanske mestne občine, ako pa bi ta odklonila, prevzela bi dedščino »Krajska hranilnica«. Obrešiti se morajo porabljati za kulturne svrhe, in sicer za muzej, filharmonično društvo in eventualno za ljudsko knjižnico. Svojo knjižnico je zapustil ljubljanski licealni knjižnici. Pokojnik je zapustil okoli 91.000 kron, od teh pa je šlo za razne legatarje 46.000 K — med temi trnovski cerkvi, kjer je bil krščen, 100 K, za družbo sv. Cerila in Metoda 100 K. Ker zahteva zapuščinsko sodišče v Gradcu tozadevno izjavo mestne občine, je poročevalec nujno predlagal, naj se občina prijavi za dediča. — Sprejeto.

Nujni predlog je prijavil tudi občinski svetnik Franchetti, a ni bil navzoč.

Zvišanje cen za prehranitev mestnih ubožcev.

Občinski svetnik Lenč je referiral o poročilu mestnega knjigovodstva, naj se pristojbina za hrano v mestnih ubožnicah zviša od 50 na 54 vin. za osebo, ker za sedanje cene ni mogoče dajati hrane (dvakrat kava, popoldne juha, meso z dvema prikuhami). Obenem se naj dosedanja kuharica v ubožnici povrne 216 K, ki jih je v zadnjih treh mesecih iz svojega doplačala. Oba predloga sta bila sprejeta.

Zvišanje plač mestnim uradnikom.

Poročevalec občinski svetnik dr. Majaron. Dne 19. maja t. l. je bil občinski svet sklenil, da se službena pragmatika za mestne uradnike spremeni tako, da se njihovi prejemki zenačijo s prejemki državnih uradnikov. Glavne točke nove pragmatike so:

§ 1. Službena doba mestnega uradnika se določa na 35 let.

§ 2. Za mestne uradnike se določa sledeči plačilni obrazec:

Čin. razr.	Plačilna stopnja					Povišba v višjo plač. stopnjo se izvrši po let.
I	II	III	IV	V		
VI	6400	7200	8000	8800	9600	vselej
VII	4800	5400	6000	6600	7200	po 5 letih
VIII	3600	4000	4400	4800	5200	vselej
IX	2800	3000	3200	3400	3600	po 3 letih
X	2200	2400	2600	2800	—	—
XI	1600	1800	2000	2200	—	—

Povišba v sosednjo plačilno stopnjo izvrši se prvič po VI. do VIII. činovnega razreda v višjo stopnjo po 5 službenih letih, prebitih v dotičnem činovnem razredu. V IX. do X. činovnega razreda izvrši se povišba v višjo plačilno stopnjo vselej po 3 letih. Službeni čas se računa pri tem od dneva imenovanja uradnika v dotični činovni razred. Uradnikom od IX. do XI. činovnega razreda gresta dve v pokojnino vračunljivi službenostojni dokladi v znesku po 200 K. Prva dosepe po 16, druga po 20 v istem činovnem razredu prebitih službenih letih. Službeni čas, ki je uradniku od zadnjega uvrščenja v njegov sedanjí činovni razred potekel pred veljavnostjo teh določil, kakor tudi že dosepe ali dosepevalce mu petletnice je všteti oziroma preračunati po pričujočih določilih. Konceptni praktiki imajo 1200 K letnega adjuta. Po prenehanju praktičnega izpita za politično-administrativno uradovanje mora biti konceptni praktikan v treh letih imenovan uradnikom X. činovnega razreda, naj si bo sistemizirano mesto na razpolago ali ne. Računski in pisarniški praktiki pomaknejo se po preteku šestih let svojega službovanja kot uradniki v XI. činovni razred, ne oziroma se na to, jeli kako službeno mesto izprazni ali ne.

§ 4. Dejavnostna doklada: Dejavnostne doklade za mestne uradnike določajo se po naslednjem vzoru:

Činovni razred	Letna doklada v kronah
VI	1288
VII	1127
VIII	966
IX	840
X	672
XI	504

Dejavnostne doklade se izplačujejo v istih obrokih kakor plače.

Določila o preskrbninskih užitkih mestnim uradnikom, njih vdovam in sirotam:

A. Uradniki.

§ 1. Uživanje pokojnine pričanja s 1. dnem onega meseca, ki sledi ustanovitvi dejavnostnih prejemkov. V dobi činovni razred uvrščeni mestniki imajo pravico do pokoj-

nine, katera znaša po 10 letih, v službi brez pretrga prebitih, 40%, za vsako nadaljnj službeno leto pa po 2,4% zadnjih v pokojnino vštvenih dejavnostnih prejemkov.

Slednji obsegajo dejavnostno plačo, dosepe tri- oziroma petletnice, eventualno starostne doklade ter delni znesek dejavnostne doklade v sledeči izmeri: za VI. činovni razred 640 K, za VII. činovni razred 560 K, za VIII. činovni razred 480 K, za IX. činovni razred 400 K, za X. činovni razred 320 K, za XI. činovni razred 240 K. Po službeni dobi 35 let je torej pokojnina enaka poslednjim v njo vštvenim dejavnostnim prejemkom. Normalna pokojnina mestnega uradnika ne sme se odmerjati nižje, kakor z letnim zneskom 800 K. Kadar se službena doba preračunja, se deli leta, ako presega 6 mesecev, računajo za polno službeno leto. Čas, ki ga uradnik prebije v susednji, vštva se v pokojnino le, če je bil dotični disciplinarni potem spoznan nekrivim in ni bil kaznovan.

Če se reaktivira časovnega upokojenja, se mu čas zopetnega dejavnega službovanja glede pokojnine prišteva k službeni dobi pred začetno upojitvijo.

Če uradnik izstopi iz mestne službe prostovoljno, ali če ga za kaznen odpuste, izgubi pravico do vštvanja prebitega službenega časa za vedno, torej tudi za slučaj zopetne namestitve.

§ 2. Pokojninski prispevek. Dejalni mestni uradniki morajo za pokojninske namene dajati mestni blagajnici zaporedoma tekoči letni prispevek, kateri znaša 4,3% za odmerjenje pokojnine vštvenih dejavnostnih prejemkov, ter se pobira v mesečnih obrokih ob izplačevanju službenih prejemkov.

§ 3. Mestni uradniki, ki dovrše 60. leto svojega življenja, morajo na lastno prošnjo biti stalno vpokojeni tudi brez dokaza nesposobnosti za službo, ki ga je sicer treba.

§ 4. Z mestnimi uradniki, ki postanejo za službo nesposobni po boleznih ali po telesni poškodbi, katere niso povzročili sami nalašč, se ravna, četudi še niso doslužili 10 let, pač pa vsaj 5 službenih let, tako, kakor bi bili res prebili 10 službenih let.

§ 6. Posmrtna četrt. Vdovi, oziroma zakonskim potomcem pokojnikovim gre posmrtna četrt v znesku trimesečnih dejavnostnih ali pokojninskih prejemkov rajnikovih.

Ako morejo, če bi žene in zak. potomcev ne bilo, druge osebe dokazati, da so umrle pred smrtjo stregle ali pogrebne stroške iz svojega plačala, se more posmrtna četrt z odobrilom občinskega sveta tudi tem osebam izplačati.

B. Prsekrbne vdov in sirot:

Vdovna.

§ 7. Zaporedoma tekoča vdovna po mestnih uradnikih, kateri imajo po predstojajočih določilih pravico do pokojnine in so uvrščeni v določen činovni razred, ali imajo naslov in značaj tega činovnega razreda, se ustanavljajo, v kolikor ne nasprotujejo določilom § 8. v trdnih, dotičnem činovnem razredu pokojnega soproga vstrezajočih letnih zneskih sledeče:

za VI.	činovni razr.	K 2400
VII	"	1800
VIII	"	1400
IX	"	1200
X	"	1000
XI	"	800

§ 8. To pravico do vdovnine ima uradnika vdova le tedaj, če je zakon s pokojnikom bil veljaven po avstrijski postavi ter sklenjen za čas soprogega dejavnostnega službovanja.

Sodno ločena soproga mestnega uradnika izgubi iz teh določil izvršajoče preskrbninske pravice samo tedaj, kadar se je ločitev zakona, kakor je dokazano, zgodila zgolj po njeni krivdi.

Preskrbninska pravica vdove pa ostaja nedotaknjena, tudi če je soproga končal s samomorom.

§ 9. Prejemanje vdovnine pričanja s 1. dnem meseca, ki sledi dnevu možne smrti. Če se vdova zopet omoži, izgubi vdovnino, vendar si pa sme pridržati pravico do nje za slučaj, če bi drugega moža preživela, ali pa prositi za odpravnino (§ 16.).

Če ima vdova iz poznejšega zakona tudi kako vdovnino, gre ji, če je slednja nižja kakor prvotna, v slučaju pridržanih vdovninskih pravic le razloček kot doplačilo.

§ 10. Vzgojnina. Za zakonske, ali s kasneje sklenjenim zakonom pozakonjene otroke mestnega uradnika gre vdovi, ako ima ona sama pravico do zaporedoma tekoče vdovnine, ne glede na število otrok vzgojnina v višini ene petine vdovnine za vsakega nepreskrbljenega, po njej oskrbovanega otroka do dovršenega 24. leta življenja ali do njegove poprejšnje preskrbe. — Vendar ne sme vsota teh vzgojnin presegati zneska vdovnine.

§ 12. Sirotnina. Sirote brez očeta in matere (mačehe) ali sirote brez očeta, kojih mati (mačehe) se zopet omoži in izgubi pravico do vdovnine, ali kojih mati sploh ni imela pravice do vdovnine, prejema, če so nepreskrbljene in še niso dovršile 24. leta življenja, sirotnino v skupnem znesku polovice one vdovnine, katero je prejela njih mati (mačehe), oziroma bi ji bila šla po teh določilih.

Sirotnina gre sirotam kot konkretalni užitek, to se pravi, ta užitek ostane nezmajšjan, tudi če kasneje posamezne sirote kot soprojemalke odpadejo, ter traja toliko časa, dokler ni zadnja sirota preskrbljena ali pa ni doslegla 24. leta.

§ 13. Če bi vsota rednih vzgojnin presegala vsoto sirotnin, tedaj je presežek nakazati kot doklado k sirotnini po glavah.

Sirotnina z dokladami vred ne sme presegati vdovnine.

§ 14. Če mati (mačehe), koji je bila vdovna ustavljena, pridobi zopet pravico do nje užitka, spremeni se sirotnina v vzgojninu.

§ 15. Odpravnina. Mestni uradniki, kateri še niso doslužili uštevne službene dobe 10 let, dobe, ako iz mestne službe stopijo, ne da bi bili prostovoljno odpovedali službi, niti niso bili disciplinarni potem iz službe odpušteni, enkratno odpravnino, katero je za službeno dobo do 5 let odmeriti z enojnim, za službeno dobo čez 5 let pa z dvojnim zneskom letne plače.

V pokoj idoč uradnik ima pravico mesto pokojnine izbrati si enkratno odpravnino v znesku dveh letnih, v pokojnino mu vštvenih prejemkov. To pa le, če se izkaže z verjetnim zdravniškim izpovedalom, da je zdrav in če se odpove zase in za svoje vse in njegovega službenega razmerja nastalim pravicam.

Če zahteva tako odpravnino že vpokojen uradnik, vrtni mora vrh tega vsa dotlej prejeta pokojnina.

§ 16. Po smrti mestnega uradnika, ki zase še ni pridobil pravice do pokojnine, gre vdovi in sirotam brez očeta in matere ali njim enakim sirotam pod 24 leti enkratna odpravnina s četrtim delom letnih službenih prejemkov pokojnikovih.

Vdovnine uživajoče vdove, ki se zopet omože, morejo si uživanje vdovnine pridržati za slučaj, če bi drugega soproga preživela (§ 9.) ali pa prositi za odpravnino. Slednjo pa je odmeriti v trikratnem letnem znesku vdovnine, ako ni nobenih do preskrbine upravičenih otrok iz prvega zakona; če pa jih je kaj, odmeriti je odpravnino s poldrugokratnim letnim zneskom vdovnine.

Vdova se pa mora za pridržek vdovnine ali za odpravnino potem pismenega naznanila izjaviti najkasneje tekom treh let po zopetni omožitvi, sicer izgubi pravico v obojem oziru. Za kar se je vdova odločila, tega ne more več preklicati.

V debato je posegel občinski svetnik Milohnoja, ki je stavil spreminjalni predlog k § 4., a pri glasovanju so bili vsi odsekovi predlogi sprejeti tudi v 3. branju.

V zvezi s pragmatiko je priporočal župan v posebnem dopisu, naj se praktiki Janko Kessler, Miha Verovšek in A. Vrhovec imenujejo za uradnike v XI. činovnem razredu, in sicer Kessler v 2. stopnjo, ker ima že daljšo službeno dobo. Sprejeto.

Regulacija plač, oziroma službenih razmer mestnih slug in policijskih redarjev.

Tudi o tej stvari je poročal občinski svetnik dr. Majaron. Imenovanima kategorijama naj se izboljšajo s 1. decembrom t. l. prejemki tako, da se zenačijo glede plač in službene dobe z državnimi slugami. Župan je nasvetoval, naj za slugo ostane 40letna službena doba, kakor je to ostalo tudi pri državnih slugah, ker bi sicer s 35 leti ne mogli doseči vseh službenih ugodnosti. Prejemki se razdele v 11 stopenj, in sicer 1. stopnja 900 K, 2. stopnja 970 K, 3. stopnja 1040 K, 4. stopnja 1110 K, 5. stopnja 1180 K, 6. stopnja 1250 K, 7. stopnja 1320 K, 8. stopnja 1390 K, 9. stopnja 1460 K, 10. stopnja 1530 K in 11. stopnja 1600 K. Po treh letih stalnega, zadovoljivega službovanja pride vsak uslužbenec v prihodnjo višjo stopnjo. Župan je priporočal, naj se takoj pomaknejo: Rus v IX., Mohar, Mulhar, Kavčič in Jelocnik v VII., Krivec, Pirh in Zupančič v V., Suhadobnik, Bizjak in Mihler v III., Vidmar v II., Kovačič, Igljič in Berghauser v I. plačilni razred. Na predlog občinskega svetnika Lenčeta se je sklenilo, da se Berghauser pomakne v II. razred, ako se izkaže, da res služi zadostno časa. Glede preskrbninskih užitkov za redarje se zniža službena doba na 35 let. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti tudi v 3. branju.

Debata se je vnela pri določitvi cen za naturalna stanovanja mestnih uslužbencev. Občinski svetnik Milohnoja je predlagal, naj se

pri tem postopa kakor v državni službi ter se za naturalna stanovanja odtegne polovica dejavnostne doklade, ker bi nekateri uslužbeni dobili drugje cenejše stanovanje, a so po službenih razmerah primorani imeti naturalno stanovanje. Občinski svetnik Velkavrh je ugovarjal, češ, da bi uslužbeni nikjer ne dobili tako poceni stanovanje. Obveljal je odsek predlog, da se odtegne klavničnemu ravnatelju Skaletu za stanovanje 600 K, oskrbniku Slivniku 400 K, strojniku Žirovniku v Klečah 300 K in jetničarju Pirhu 200 kron.

Zgradba avgmentacijskega skladišča.

Poročevalec občinski svetnik Knez. Ker je mestna občina pri odkupu starega vojaškega preskrbovališča prevzela obveznost, da zgradi poslopje za avgmentacijsko skladišče 7. lovsekega bataljona in poslopje za šolo in stanovanje za enoletne prostovoljce 27. pešpolka in 7. lovsekega bataljona, zahteva poveljstvo 3. voja, naj se mu predlože načrti. Poslopje bo veljalo 110.000 K, a posojilo se bo z najemnino amortiziralo v 42. letih. Sklenilo se je, da se ugodi vojaški upravi.

Počitniška naselbina »Zatišje«.

O tej stvari je predložil župan zelo zanimivo poročilo, ki ga prinesemo zaradi pomanjkanja prostora v ponedeljek. (Poročevalec občinski svetnik Dimnik).

Pisoir ob Gruberjevem prekopu.

Na predlog občinskega svetnika Likozarja se je sklenilo, da se naroči stavbenemu oddelku, da izdela tozadevni proračun. Stroški se postavijo v proračun prihodnjega leta.

Ostale točke so se deloma odložile, deloma pa rešile v tajni seji.

Protidemonstracije pred sodiščem.

Razžaljeni Belgijci.

Sodnik: sodni tajnik Bulovec, zastopnik 27. pešpolka stotnik Schoebinger.

Miroslav Palk, knjigoveški pomočnik pri Dežmanu v Ljubljani, je obtožen, da je v noči dne 11. oktobra pred kavarno »Avstrija« pljunil in zaklical »pfui« pred štirimi vojaki 27. pešpolka ter jih s tem razžalil. Slučaj je v resnici drastičen in jasno kaže, da je v sedanjih časih sploh zelo nevarno hoditi po ulici. Pravzaprav bi menda morali ljubljanski Slovenci nositi v prvi vrsti seboj pljuvalnik in silno, silno paziti, da sploh ne srečajo kakega Belgijca, kajti Bog ne daj, da bi človek pljunil v prčo takega gospoda, ki ima sicer takoj tožbo na vratu. Sploh pa se mora ljubljanski Slovenec, ali pa tudi Slovenec sploh strašansko varovati, da ne pride preveč v bližino teh predaštitih stebrov države, posebno če so še nekoliko omajani po sladkem jedmenovem soku, kajti za nje je že razžaljivo celo to, ako gre človek slučajno za njimi. Svetujemo torej slavnemu občinstvu, posebno onemu, ki ima morda kako bolezen na pljučih, kak bronhijalni katar ali kaj podobnega, da se izogiba Belgijcem vsaj na 200 korakov, oziroma takoj, ko zagleda kaj rumenega, zavije v drugo ulico in tamkaj izpljune v svoj pljuvalnik, sicer bo treba v luknjo.

Obtoženec se zagovarja: Okrog 11. ure ponoči sem šel dne 11. oktobra po Rešjevi cesti čisto sam in popolnoma miren, in sicer pri kraju, dočim so ali po sredi ceste štirje vojaki 27. pešpolka. Kar naenkrat je brez vzroka stopil k meni prostak in rekel: »Was provozieren Sie hier?« Rekel sem mu: »Ich verstehe nicht,« naker me je nagal: »Gehen Sie zuhause!« Ko so ali par korakov dalje, nagal me je kašelj in sem ispljunil. Nato sta skočila dva vojaka k meni in je začel eden grabiti za bajonet, pa je med tem prišla patrulja obtožeja iz dveh orožnikov in mestnega stražnika, katerim sem moral povedati ime.

Priča korporal Josef Probst izpove: Šel sem dne 11. oktobra ponoči s tremi tovariši od »Stajerca« po Rešjevi cesti proti mostu in sem opazil, da je obtoženec vedno šel v oddaljenosti par korakov za nami. (Velikanski, naravnost smrtni greh! — Op. poroč.) Prostak Kastler ga je radi tega prijel, zakaj gre za nami, se mu je čudno zdelo, da hodi obtoženec za nami. Obtoženec je nekaj samrmral, česar pa nisem razumel. V bližini kavarne »Avstrija« je obtoženec v oddaljenosti dveh do treh korakov pred nami ispljunil in zaklical »pfui«.

Obtoženec ostane pri svojem zagovoru in zanika, da bi bil zaklical »pfui«, trdič, da se je moralo to vsojkom le slišati tako. Vojaki so bili pijani.

Priča izjavi na stotnikovo vprašanje, da kašlja ni zamenjal s klicem »pfui« in da je klic »pfui« slišal prav dobro.

Mihael Zechner, korporal, izpove enako kakor prva priča in izrečno potrdi, da je obtoženec iz da. ljuje 5 do 6 korakov glasno zaklical »pfui«. Ali je tudi pljunil, priča ne ve. Kašlja ni slišal.

Julius Kastler, prostak: Opazil sem, da nam gredočim po Rešjevi cesti »auffällig« sledi neki civilist (Pripomnim, da je obtoženec zelo majhne postave, gotovo ne poldrger meter visok, šibka, bolehn osebica, vojaki pa vsi štirje veliki, posebno pa Kastler pravi hrast. — Poroč.) vsled česar sem stopil k njemu in rekel, naj gre mimo dalje in naj ne hodi za nami, naker je nekaj samrmral, česar pa nisem razumel. Ker se mi je zdelo, da gre zato za nami, da bi prisluškaval, o čem govorimo, ga je tudi korporal Probst pozval, da naj bo miren, da naj gre mimo svojo pot naprej. Slišal sem natančno, da je obtoženec pred kavarno »Avstrija« zaklical »pfui«. Da bi bil ispljunil, nisem videl ali slišal. Tedaj je bil od nas največ 2 koraka oddaljen.

Josef Mitterer, korporal, ne razume večkratnega nemškega sodničkovega vprašanja »wie alt sind Sie« in odgovarja vedno, da se piše Mitterer. (Sploh so vse te in tudi pri drugi raspravi nastopajoče priče videti zelo »duhovite«, menda prava dika polka. Odlikujejo se pa vsi, šerži in prostaki, z naravnost divnimi frizurami, da bi človek mislil, da obstoji ves polk iz samih frizerskih modelov, in to rekruti ravno tako, kakor oni, ki služijo že tretje leto. Ali so tudi parfimirani, ne morem dognati, ker imam slučajno nahod. — Poroč.) Priča izpove kakor druge priče, poudarja pa izrečno, da je slišal, kako je obtoženec ispljunil, klica »pfui« in kašlja pa ni slišal. Vse štiri priče nato izrečno potrdijo, da kašlja niso slišale.

Obtoženec izjavi, da je le malo zakašljal. Je na prsih bolan, kar more potrditi zdravnik dr. Robida, priča pa nima za to, da bi bil zakašljal tedaj. Zagovornika obtoženec nima.

Sodnik sklene dokazovanje ter spozna obtoženca krivim prestopka žaljenja časti, storjenega s tem, da je pljunil pred vojaki in jim zaklical »pfui« ter ga obsodi v 48 ur zapora. Olajševalno je delno priznanje in da je bil še nezakazovan.

I. Ažman, misarski pomočnik v Kranju, je obtožen, da je dne 6. oktobra zaklical nekemu četovodji 27. pešpolka besede: »Pereat kanalček, pereat zibenundovanoger«.

Obtoženca, ki stanuje v Kranju, ni bilo mogoče dostaviti vabila k obravnavi.

Priča Oskar Preisinger, četovodja 27. pešpolka, pristojen v Kranj, izpove: Prišel sem dne 6. oktobra okrog 1/2. zvečer s Poljan preko frančiškanskega mosta k Prešernovemu spomeniku. Ažman, ki me pozna, ker sva hodila v Kranju skupaj v šolo, mi je, ko je ravno stopil z dvema ali tremi drugimi v voz, zaklical: »Pereat Preisinger, pereat kanalček, pereat zibenundovanoger!« ter mi je potem zagrozil s pestjo. Pripomnim, da sem bil tedaj sam.

Sodnik: Ali ni bilo več drugih ljudi tamkaj?

Priča: Bilo jih je veliko, pa nisem poznal nikogar.

Stotnik: Pa veste, kaj znači »pereat«?

Priča: Soviel wie »nieder«.

Obravnava se preloži, da se dostavi obtoženca vabilo k raspravi.

Franz Glasl, 88 let star, pekovski pomočnik, je obtožen, da je dne 27. septembra ob 1/2. popoldne na Dunajski cesti pred kavarno »Evropa« na drugi strani ceste idočim vojakom 27. pešpolka zaklical »pfui« in ispljunil pred njimi.

Obtoženec, ki nima zagovornika, se zagovarja: Bolan sem v prsih in kašljam ter bom moral pustiti svojo službo, ker prvi mojster, da s pljuvanjem preveč ponešam. Pri vsej rabuki tedaj nisem bil nič udeležen. Tisti dan sem šel popoldne v gostilno in sem pojedel en golač ter popil tri vroče piva. Šel sem mimo kavarne »Evropa« domov. Pijan nisem bil. Nisem imel namena, da bi šel koga. Res sem pljunil. V tem so pa prišli iz Sodnijskih ulic vojaki ter stopili preko ceste k meni. Eden me je prijel za rokav ter zahteval, da naj grem z njimi. Jas sem se branil, zakaj, ko nisem nič naredil. Rekel sem, da grem lahko sam naprej.

Dr. Danilo Majaron izpove: Iz svojega stanovanja sem videl, da se je nabrala pred vhodom hiše, v kateri je kavarne »Evropa«, v nedeljo 27. septembra popoldne ob 2. ali 1/2. gruča ljudi in sem smatral kot svojo dolžnost, da kot tedanji reditelj pri stvariz intervjuiram. Dobil sem ondi obtoženca in 3 ali 4 vojake 27. pešpolka. Gostje kavarne »Evropa«, ki so bili venkaj prihiteli, so mi povedali, da je ta mož šel ob kavarni in pljunil predse, da so pa v

(Dalje v prilogi.)

istem hipu prihiteli trije Belgijci, da je eden prijel za ramo, rekoč: „Sie haben uns beleidigt, Sie gehen mit uns!“ na kar je ta odvrnil: „Kaj je, saj grem lahko sam naprej!“ Nato je prišel stražnik, zapisal ime obtoženca na listek in dal dotični listek nemu izmed vojakov. Nato sem jaz rekel, da bi bilo prav, če zapise tudi imena vojakov, nakar mi je stražnik odgovoril, da za to nima pravice. Ljudje so se razšli, jaz sem pa celo zadevo naznanil polio. svetniku Lauterju in ga vprašal, ali je stražnik pravilno postopal, nakar je policijski svetnik odgovoril, da bi bil moral zapisati tudi imena vojakov. Obtoženo ni naredil name vtisa, da bi bil sploh kaj vinjen. Celotno zadevo sem naznanil še tisto popoldne županu Hribarju s posebno spomenico in mi jo je podpisal med drugim tudi profesor dr. Pestotnik, ki je ves prizor opazoval. To se je tudi naznanilo deželnemu predsedstvu, ki je potrebno ukrenilo.

Johann Veitschegger, prostak, izpove: V nedeljo proti 1/3. popoldne sem prišel s tovariši Kitzengerjem, Schriffilom, Schwenngersbanerjem, Pilzom in Fatschbacherjem po Sodnijskih ulicah v smeri proti Dunajski cesti. Ko pridemo pred Planinškovo žgelnico kave, nasproti savarniški verandi, sem videl, da se je neki človek med kavarniško verando in vzhodom v kavarno obrnil k nam, izpljunil in okrog desetkrat zaklical „pfui zibenundwanogar“. Šel sem takoj k njemu, ga ustavil, prijel za roko in ga pozval, naj gre z nami.

Obtoženec zanika, da bi bil klical.

Stotnik: Ali je glasno kričal?

Priča: Da!

Stotnik: Ali je bilo kaj ljudi tam?

Priča: Eden je bil, pa je bil „Deutscher“.

Stotnik: Kaj to, Nemo ali ne, povejte, ali je bilo kaj ljudi tam?

Priča: Drugih ljudi ni bilo.

Prostak Ignac Kitzengerger je slišal krik in videl obtoženca, da je izpljunil.

Prostak Schriffil je bil okrog 100 korakov za drugimi v sredi Sodnijskih ulic. Obtožena je dobro videl, da je stal sicer obrnjen proti Veitscheggerju. Priča tovariša Veitscheggerja ni videl več, ker je že bil okrog vogla. Klicati ob tožence ni čul.

Prostak Ferdinand Schwenngersbauer izpove kakor prvi dve priči.

Prostak Konrad Pilz izpove, da je obtoženec izpljunil in desetkrat zakričal „pfui zibenundwanogar“.

Prostak Anzel Fatschbacher izpove enako, kakor druge priče. Šel je potem s tovaršem Schriffilom iskat stražnika k vojaškemu oskrbovališču.

Vsi ti vojski so bili namenjeni, kakor so izpovedali — „zum Offizierskasino“ in res je bilo tisto zedlo videti cele trope belgijskega vojskova postopati okrog kazine, menda da si ogledajo posledice — „der windischen Barbarei in Zerstückungswut“.

Obtoženec ostane pri svojem zagovoru ter pravi, da se mu je tedaj ponudilo več gospodov za pričo, katerih imena bi mogel v slučaju potrebe poizvedeti. Odločno zanika, da bi bil kričal vojakom „pfui“.

Stotnik predlaga obsodbo.

Sodnik proglasi razsodbo, po kateri je obtoženec kriv prestopka v zmišlu § 491 k. z., storjenega s tem, da je pljunil in klical „pfui zibenundwanogar“ in tako javno zaničeval vojske in se obsodi na en teden strogega zapora, poostrenega s dvema postoma in dvema tridma le žičica. Razsodba se opira na odločeno izpovedbe petih priči, ki so potrdile inkriminovano dejanje. Olajševalno je, da je obtoženec deloma priznal, da je bil razburjen in da je delavec, obteževalno pa predkazni.

Tudi protidemonstracija. — Po komaj petih 24 urah je zopet stal pred sodiščem kot obtoženec vodja „Narodne tiskarne“, Ignacij Verbaj, obtožen istega „zločina“, da se je namreč pregrešil proti § 17 tiskovnega zakona in dne 6. novembra (petek) prezgodaj dal raznašati „Slovenski Narod“. Ker smo že o predvčerajšnji obravnavi poročali dovolj obširno, se danes ne bomo bavili obširneje s to stvarjo. Vsekako pa naj priobčimo za naše sedanje razmere naravnost klasično ovadbo, ki je naj boljše pojasnilo, kakim šikanam je izpostavljen naš list zaradi njegove odločne slovensko-narodne pisave. Kakor je videti, bo sčasoma prišlo menda tako daleč, da bo urednik moral rokopolis z uradno legaliziranim podpisom pisca dva dni prej poslati v cenzuro, predno ga da v tiskarno, in če bo „varnostna oblast“ odobrila rokopolis, ga bo smel priobčiti, če ga pa ne odobri, no, potem se „brevi manu“ vtakne urednika in pisca toliko časa v luknjo, dokler se ne poboljšata in ne podpiseta vdanostne izjave celo portirju pri deželni vladi. Vsekako pa

se bodeta morala odgovorni urednik in vodja tiskarne vsako jutro, predno gresta na posel, predstaviti o. kr. deželniemu predsedstvu, kjer jima bodo z Röntgenovimi žarki preiskali jetra in obisti, če morda nimata za tisti dan kakih hudobnih naklepov.

Evo klasične ovadbe:

„Danes dne 6. novembra 1908 sta raznašalca „Slovenskega Naroda“ z dolžnostnima eksemplaroma ob 4. uri 50 minut popoldne odšla k državnemu pravdnstvu in o. kr. deželni vladi iz tiskarne. Drugih šest raznašalcev je šlo iz tiskarne od 5. ure do 5. ure 11 minut. — Kos.“

Obtoženo, Ignacij Verbaj, se zagovarja enako, kakor prejšnji dan in poudarja, da se je strogo držal naročila polio. svetnika Wratschka in počakal z raznašanjem ne le 7, temveč celo 10 minut po odposlatvi dolžnostnih eksemplarov, kakor je tu razvidno iz ovadbe.

Ivan Kos 60 let star, o. kr. nadzornik policijskih agentov, izpove: Sklonjen sem na svojo pismo odano službeno poročilo (ovadbo) z dne 6. nov. 1908 in to, ko se mi prebere, v vsem obsegu vzdržujem. V zadevnem času sem bil službeno pri „Narodni tiskarni“ in sem čas naredil tako, kakor sem to po svoji uri konstatiral.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

Sodnik proglasi oprostilno razsodbo. V smislu zakona je, da se sme začeti z raznašanjem šele potem, ali obenem, ko se oddajo dolžnostni iztisi razsodni oblasti, ne pa prej. Dikazalo se je, da se raznašanje ni začelo prej. Kraj začetka raznašanja je tiskarna, odkoder gre tiskovina v svet. Obtoženec se ni pregrešil, zato je bilo izreči oprostilno razsodbo.

Sodnik: Ali ste videli, da bi bil kdo popreje nego sta odšla raznašalca z dolžnostnima iztisoma iz tiskarne, odšel s listom, ali, da bi se kako drugače pričelo preje z raznašanjem ali razpošiljanjem lista?

Priča: tega nisem opazil. Če bi bil opazil, bi bil to v tem slučaju tudi navedel. Odnášalca dolžnostnih izvodov poznam po osebi.

Dr. Ažman: Ali veste, da je svetnik Wratschko dal navodilo, da se sme pričeti z raznašanjem lista šele sedem minut potem, ko odideta raznašalca dolžnostnih izvodov.

Priča: To mi ni bilo znano.

Dr. Ažman se čudi postopanju državne oblasti, ki na tak način po nedolžnem preganju vodjo „Narodne tiskarne“. Priča Kos je v svoji ovadbi, ki jo je tudi tu potrdil v vsem obsegu, povedal, da sta odšla raznašalca dolžnostnih eksemplarjev ob 4 uri 50 minut iz tiskarne, in da so drugi raznašalci odšli 10 do 20 minut pozneje. Zakon je tako jassen, da je vsaka pripomba odveč. Z ozirom na naročilo polio. svetnika Wratschka je pa tudi preteklo več nego 7 minut. Predlaga oprostitev.

drž pravdnštva, v kateri se je ponatisnil članek „Slavische Schandtat“ iz lista „Der deutsche Arbeitnehmer“, ki ni bil zaplenjen niti v Gradcu, niti v Ljubljani. Ugovor proti zaplombi bo nastopal dr. Ivan Tavčar. Pri razpravi se predložijo vsi zaplenjeni sestavki. Obrazložitve je javna, torej je vstop k tej razpravi vsakomur dovoljen.

— **Amerika Slovencev.** Na tisoče in tisoče Slovencev je že zapustilo svojo revno domovino in šlo preko morja iskat v prosto Ameriko kruba in boljše sreče. Dasi loči naše brate v Ameriki od rodne grude na tisoče kilometrov, vendar je niso pozabili, temveč jim prej kot slej bije srce vroče ga ubogo in teptano slovensko domovino. Kot prosti državljani proste države obhajajo še bolj bridko krute krivice, katere mora prenašati ubogi slovenski narod v stari domovini. Z bratskim zanimanjem in bratsko ljubeznijo zasledujemo sveti naš boj za narodne svetinje. Njihova bratska ljubezen pa se ne kaže samo v lepih besedah, temveč tudi v dejanjih. Ko so zaznali za neopazljive septembrske dogodke, začeli so takoj zbirati za žrtve in spomenik. Zbrali in v staro domovino poslali so tudi že znane svote. Sedaj je zopet poslala široj sveta znana slovenska banka Frank Sakser Co. v New Yorku potom „Ljubljanske kreditne banke“, „Združenemu narodnemu odboru“ znatno svoto 165 kron, katero so na oklic v ameriškem slovenskem dnevniku „Glas Naroda“ darovali slovenski Amerikanci za spomenik in v podporo ranjenemu. Uredništvo dnevnika „Glas Naroda“ je pa sočasno pisalo „Združenemu narodnemu odboru“ pristno pismo, čegar vsebina zasluzi, da jo objavimo. To pismo se namreč glasi: „Slavni „Združeni narodni odbor“ Ljubljana. Cenjeni gospodje in rojaki! Tudi nas ameriške Slovence je krvava septembrova noč mesta Ljubljane nepopisno užalostila in iznenadila. Škoda le, da smo ločeni tako daleč od naše premile slovenske domovine, da vam nismo mogli priskočiti takoj tudi dejansko na pomoč. Doposlani nam oklic za sklad spomenika naših narodnih mučnikov in v podporo ranjenemu priobčilo smo takoj v našem dnevniku „Glas Naroda“. Do danes nabrali smo: 165 K, katere vam tukaj v prigrbu pošiljamo po čeku št. 2499 „Ljubljanske kreditne banke“. Izvolite vporabiti od te svote: 85 K v podporo ranjenemu in ostane 80 K je pa za spomenik padlih narodnih žrtv določen. Nadejamo se, da vam bodo zamogli že nekaj časa zopet kaj doposlati. Sprejmite torej za danes naš mali dar za dobro, ki prihaja iz naših narodno čutečih in Vas ljubečih src. Z rodoljubnim pozdravom in velespoštovanjem za uredništvo „Glas Naroda“ in Frank Sakser Co., p. Iv. Zupan l. r.“ — Za svojo časnikarsko dolžnost smo smatrali, da slovenski javnosti v to lažbo priobčimo to pismo. Ameriškimi našim bratom bodi pa izrečena tu iz dna slovenskega srca iskrena, rodoljubna zahvala.

— **Kupčije na obroke.** Pred seboj imamo kopijo naročila, katere je sprejela tvrdka „Erster Grazer Abzahlungs- Warenhaus“. Ta tvrdka je protokolirana pod imenom M. Schwarz in kot njen imetnik S. Schwarz. Sedež tvrdke je v Gradcu, Mariahilferstrasse 13 in v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 32. Na hrpu te kopije se dela tudi reklama za tvrdko s tem, da se bobneče oznanja predmete, ki jih ima tvrdka v zalogi. Prodaja pa tvrdka z eno besedo vse: zrcala, podobice, svetilke, otročje vozičke, stenske in žepne ure, preproge, platno, modne stvari za dame, suknjo, korfekojo za dame, gospode in dečke i. t. d. Ker se takih tvrdk, kakor je tvrdka Schwarz, ki po predleščki nam kopiji dela izključno le kupčije na obroke, poslužujejo v prvi vrsti, ako ne izključno le revnejši slojevi ljubljanskega prebivalstva, naj tu, da obvarujemo te slojeve občutne škode, opozorimo na nekatera določila zakona z dne 24. 4. 1896. drž. zak. št. 70, zadevajočega kupčije na obroke. Ako se sklone kupčija na obroke pismeno, mora dati prodajalec najkasneje pri izročitvi blaga kupon prepis obročnega lista. Tožiti se mora kupca edino le na onem kraju, koder ima svoje redno bivališče. Temu nasproten dogovor ne veže kupca. Za slučaj odstopa od kupčije od strani prodajalca mora vrniti prodajalec aro in vse plačane obroke s obrestmi in mora kupcu povrnuti vse potrebne in koristne izdatke, katere je imel kupec za zadevno stvar. Kupec mora pa vrniti stvar prodajalcu in mu za uporabo dati primerno odškodnino. Izgovoriti se sme kot kaznen za samodo samo izguba obrokov in nobena druga kazen. Ugovor prikrajšanja nad polovico prave vrednosti ostane v zvezi odgovoril i. t. d. kupon vedno pridržan. Doba za

staranja ne sme znašati manj kot 3 leta. Kupec lahko nedostake uveljavlja do popolnega plačila kupnine, torej tudi po preteku 6 mesecev. Nedostatkov ni treba naznanjati. Odpoved te pravice je brez učinka. Vsi ravnokar navedenim zakonitim določilom nasprotujoči dogovori so neveljavni. Na nepriстойnost se je uradoma ozirati celo do prodaje. Iz te kratke navedbe zakonitih določil lahko razvidijo kupci, da štiti zakon pri kupčijah na obroke vsestransko kupca. Stvar kupca je seveda, da se tudi poslužuje svojih pravic. Najvažnejša pravica je pač ta, da lahko kupec v roku 3 let vsak čas razdere kupčijo, ako je stvar za polovico manj vredna, nego znaša kupnina. Na to pravico opozarjamo posebno vse kupce. Vsek kupec, ki je sklenil kupčijo na obroke, naj da kupljeno stvar oceniti po strokovnjaku in če kupnina presega za polovico pravo vrednost, brez vsakega osira in nsmiljenja tira prodajalca pred sodišče. Pred seboj imamo praktični zgled. Neka prodajalka L. O. je kupila pri tvrdki Schwarz paletot za 42 K. Ko ga je pokazala strokovnjaku s prošnjo, da naj ga oceni, storil je le ta to in konstatira, da je paletot vreden k večjemu 16 do 20 K! Prodajalka se je zatekla na to k slovenskemu odvjetniku. Predno je pa prišlo še do tožbe, je vzela tvrdka Schwarz hitro paletot in vrnila kupovalski plačani obrok. Tako naj bi v svojo korist postopal vsak kupec, ker bodo potem one tvrdke, ki se pečajo s kupčijami na obroke, ali prodajalec blago le po primernih in nepretiranih cenah ali pa opustile sploh take kupčije, ki bi ne nesle več starega ogromnega profita. Ker imamo itak dovolj solidnih trgovin, mislimo, da bomo pravilno pogrešali vse take tvrdke. Kupujoče občinstvo naj pa v svojo korist upošteva naše umestne in dobrohotne nasvete.

— **Pokojninsko zavarovanje zasebnih uradnikov.** Za Stajersko in Koroško je ustanovljen poseben pokrajinski zavod, ki je podrejen dunajski centrali. Dasi spada v področje tega pokrajinskega zavoda v Gradcu veliko slovenskih zasebnih uradnikov na Stajerskem in Koroškem, je vlada imenovala v njegov odbor le enega Slovence in devet Nemcev (predsednik je seveda Nemo), med namestnike pa enega Slovence in sedem Nemcev. To je udarec za Slovence, posebno še za napredne Slovence na Stajerskem, imenovana sta Ferdinand Leskovar in znani Pušenjak, ki nista zavarovanici, ki so po ogromni večini naprednjaki, v prav nobenih stikih. Clary, Bienenrth in slovenski klerikali so si tukaj dovolili slabo šalo, posebno glede Pušenjaka.

— **Deželni odbor kranjski razpisuje** v uradnem časniku službe zgolj v blaženi nemščini. Čemu to?

— **Trgovsko bolnišnico in podporno društvo,** čigar odbor je, kakor drugače biti ne more, v slovenskih rokah, oznanilo je nedeljsko mašo v uradnem časniku v blaženi nemščini. Vprašamo odbor, ali je bilo to potrebno?

— **Vzgladna občina.** Po celi deželi bijemo boj za slovenske napise. Naša neizprosna zahteva je, da morajo biti po slovenskem delu kronovine Kranjske povsod izključno le slovenski krajevni napisi. S pravim zadoščenjem pribijemo tu dejstvo, da imamo na Kranjskem že občino, v kateri ni niti dvojezičnih krajevnih, niti dvojezičnih drugih javnih napisov, temveč so vsi krajevni in drugi napisi izključno le samoslovenski. Ta vzgladna občina je naša narodna Zgornja Šiška. Upravičeno je vsled tega stavljamo za vzglad ostalim našim kranjskim občinam in občanom in pričakujemo, da jo bodo posnemale vse občine in tudi vsi občani.

— **Naslovi na poštnih in drugih poštnih tisk.** Slovence smo že od nekdaj v narodnih stvareh vse preveč malomarni in ponižni. Le prepočasto zastavljamo po nepotrebnem svoj mili materinski jezik in dajemo povsem neupravičeno prednost tujemu jeziku. To se kaže posebno tudi pri naslovih na poštnih in drugih poštnih listov. Ako ima kdo poslati pismo v slovenski Ormož na slovenskem Spod. Stajerskem, bode že po nepotrebnem dostavljal v oklepju nemško skovanko Friedau in povrhu še nepotrebnimi „Unterstaiermark“, kakor bi se nahajal naš slovenski Ormož sredi tevtoburškega gozda. In kaj naj rečemo šele k onim nesrečnim naslovom, katere pišejo na pisma naši slovenski tantje po ravnih vojašnicah ali jih pošiljajo domov svojojem. Zavednega Slovence oblike rufedica od sramote pri mislih na to neudeno narodno mlačnost in pasjo ponižnost. Te pasje ponižnosti, te narodne mlačno-

sti pa mora biti vendar enkrat konec! V najlepši zgled naj nam služijo pri tem ameriškanski naši bratje. Pod zaglavjem „Amerika Slovencev“ omenjeno pismo uredništva dnevnika „Glas Naroda“ je imelo sledeči samoslovenski naslov: „Priporočeno! Gospod dr. Alojz Kokalj, odvjetnik, Ljubljana. Avstrija — Kranjsko.“

po vagonih, da so potniki v resnici nadlegovani, jo je sramotno molče pobral. Na prihodnji postaji so izstopili tudi odpadki, ne da bi bili povedali svoje ime. Tako smo se potem mirno vozili naprej. Ostal je med nami samo en odpadnik, katerega smo pa popolnoma ignorirali. Hotel se je pač nekaj zagovarjati, a jo je od navzoče deklice pošteno skupil.

Učiteljske usposobljenostne skupine za ljudske in meščanske šole so bile te dni pred tukajšnje izpraševalno komisijo, ki ji je predsedoval dež. šolski nadzornik Fran Levec. Aprobirani so: A. za meščanske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: s. Cirila Grčar, učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki; Marja Skaberne, def. učiteljica v Smartnem pri Kranju. B. Dopolnilne skušnje so napravili: Emilija Knapič, provizorična učiteljica v Artičah na Štajerskem (z odliko) in Albina Rupnik, provizorična učiteljica v Leskovcu iz veronauka, s. Olga Sinkovec, učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki iz petja. C. Specijalne skušnje so prestali: Josip Bernot, definitivni nadučitelj v Velikem Podlugu ter Danica Skale, absolventinja 2. letnika višje mešne dekliške šole v Ljubljani iz francoščine, prvi s slovenskim in nemškim, druga z nemškim učnim jezikom, s. Immaculata Kališ in s. Emerika Sinkovec, učiteljici pri Uršulinkah v Škofji Loki iz klavirja za meščanske šole z nemškim učnim jezikom. D. Aprobirani so za splošne ljudske šole a) s slovenskim učnim jezikom: Mirko Drmelj, provizorizirani učitelj v Višnji gori, Henrik Paternost, provizoričen učitelj v Senožetih, Marija Jurca, provizorična učiteljica v Knežaku; b) s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ivan Bajde, provizoričen učitelj v Dobovcu; Vincenc Brus, provizoričen učitelj v Postojni; Josip Lampe, provizoričen učitelj v Orsišah; Anton Lamut, provizoričen učitelj v Radečah pri Zidanem mostu; Pavel Lavrič, provizoričen učitelj v Kovorju; Franc Lončar, prov. učitelj v Rakitni; Franc Marinček, pomožni učitelj v Ljubljani (z odliko); Rajko Novak, provizoričen učitelj na rudniški šoli v Idriji; Rudolf Poljanec, pomožni učitelj v Ljubljani; Vincenc Robljek, prov. učitelj v Podkrajju; Viljem Rožič, prov. učitelj v St. Gothardu; Ernest Sušteršič, prov. učitelj v Hrušici; Emil Tomšič, prov. učitelj v Smartnem pri Litiji; Vincenc Zaletel, prov. učitelj v Postojni; Pavlina Bayer, prov. učiteljica v Črnomlju; Katarina Božnar, pomožna učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki; Ljudmila Bračič, prov. učiteljica v Ljudežu na Štajerskem; Marija Brühshweiller, poskusna kandidatinja na dekliški šoli v Trstu (z odliko); Angela Čenčič, prov. učiteljica v Peči; Gabrijela Čerov, prov. učiteljica v St. Jerneju; Pavla Dežman, prov. učiteljica na Krtni; Karolina Dostal, prov. učiteljica v Loškem potoku; Gudula Dragatin, učiteljska supletinja v Koprivnici na Štajerskem; Ana Fajdiga, supletinja v Smartnem pri Kranju; Vida Gabrček, prov. učiteljica v Spod. Šiški; Pija Gandini, pomožna učiteljica na privatni dekliški šoli redovnice Srca Jezusovega v Gradcu; Jospina Jerman, prov. učiteljica v Krškem; Marija Jugovic, prov. učiteljica v Žažemberku; Terezija Juvanc, prov. učiteljica v Veliki Dolini; Marija Lončarič, pomožna učiteljica pri Uršulinkah v Mekinah; Marija Marinko, prov. učiteljica na Vrhniki; Angela Miklavčič, supletinja v Cerkljah; Marija Mulaček, prov. učiteljica v Čerknici (z odliko); Angela Nagode, prov. učiteljica na Trati; Ivana Pezdur, prov. učiteljica v Žužemberku; Adela Pogorelec, prov. učiteljica v Veliki Dolini; Uršula Potočnik, provizor. učiteljica v Breznici; Amalija Pušenjak, prov. učiteljica v St. Jerneju na Štajerskem; Terezija Ravhekar, prov. učiteljica v Radencah; Severa Reil, prov. učiteljica v St. Rupertu; Jospina Stegenšek, supletinja v Spitališču na Štajerskem; Ana Suhač, supletinja v Grižah pri Celju; Karolina Sinkovec, volonterka na tretji mestni dekliški ljudski šoli v Ljubljani; Milena Venzajz, supletinja v Spodnji Šiški (z odliko); c) z nemškim učnim jezikom: Angela Kuhelj, provizor. učiteljica v Stalorajh pri Kočevju; Ana Tratnik, pomožna učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki; Elizabeta Trenz, volonterka na mestni nemški dekliški ljudski šoli v Ljubljani; Zofija Vipava, pomožna učiteljica na vojaški ljudski šoli v Zadru. — Dve kandidatnji za meščanske šole in dve kandidatnji za ljudske šole so odstopili med skušnjo; trije kandidati in dve kandidatnji za ljudske šole so bili reprobirani, ravno tako en kandidat, ki je šel delat dopolnilno skušnjo iz veronauka.

Iz gledališke pisarne. Jutri, v nedeljo popoldne ob 3. se igra prvič

v sezoni priljubljena narodna drama s petjem „Divji lovec“. Glavne vloge igrajo gg. Nučič, Dragutinovič, Povhe (v Verovškovi ulogi Tončka), gđd. Kavka in g. Iličič. Sodejstvo operni zbor. — Zvečer se poje petič in sadnjič Puccinijeva opera „Madama Butterfly“. — V torek se ponavlja za **separaboneto** Straussova opereta „Netopir“. — V četrtek bo premijera izvrzne novitete „Mati“, spisal Fran Ksav. Meško.

Slovensko gledališče. Najslavnejša med slovenskimi operetami Straussovi je vendar „Netopir“. Po svoji muzikalni vrednosti stoji visoko nad nivjem običajnih operet, je že več kot opereta, je skoraj komična opera. Kakor je že star ta „Netopir“, vendar kraljuje še vedno na premnogi gledališči in zgodi se časih tudi, da poje to opereto ensemble dunajske dvorne opere. Tu ali tam, je menda že vsakdo slišal to čudovito ljubez nivo veselo opereto in te krasne melodije in kuplete. Kdor bi hotel sinočno predstaviti „Netopirja“ primerjati predstavam, ki jih je videl drugod, seveda ne bo posebno zadovoljen. Čule so se snoči izmed občinstva celo prav ostre sodbe, ki pa niso bile pravične, nego pretirane. Osobe, ki je snoči nastopilo, se je z vno in navdušenjem potrudilo, da po svojih močeh kar najbolje izpolni prevzete naloge. Sem in tja je bilo sveda kaj pomanjkljivega, kar pa se bo pri bodočih predstavah že izravnilo. Najlepše uspehe sta imeli g. Šipankova in živahna g. Hadrbolcova in poleg njihju jako marljivi in simpatični g. Povhe. Zelo sta ugajala g. Iličič in Božislav, gosp. Thalerjeva in pridni in nadarjeni g. Molek. Zbor se je prav vrlo držal. Gledišče je bilo razprodano.

Koncert Godowskega. Že kot triletni deček je Godowsky kazal izredno glasbeno nadarjenost, se sistematično začel učiti glasbe s petim letom in je od devetega leta naprej že javno nastopal. Sedaj je poznan vsemu staremu in novemu svetu in vsi ga glasbeno pripoznavajo za pravi dušek v klavirski igri. Ali kar ga napravlja tako znamenitega, ni samo neverjetna, do skrajne možnosti segajoča tehnika, ampak predvsem globoko razumevanje in čudovito krasno umetniško predavanje. Klavir pod njegovimi prsti neha biti klavir in postaja orkester, postaja petje. Mnogo je res nasprotnikov klavirja, a to samo zaradi tega, ker so ti vajeni le „klimpranje“ slišati, pravega umetnika pa niso še slišali. Zato pa bo koncert tega največjega mojstra na klavirju pravi glasbeni dogodek za Ljubljano, dogodek, ki bo dal vsemu glasboljubnemu občinstvu priliko, enkrat slišati ne samo pravega umetnika, ampak takoj največjega. Marsikdo se bo še v poznejših letih srečnega štel, da je slišal Godowskega. Koncert bo v petek, 20. novembra v „Unionu“. Vstopnice pri gospe Česarkovi.

Telovadno društvo „Sokol I.“ v Ljubljani priredi danes zvečer svoj IV. zabavni večer v meščanski pivovarni (A. Dekleva), Sv. Petra cesta, s sledečim sporedom: 1. * * Češki Sokol: „Koračnica“. 2. Vjek. Klaič: „Soračanje“, oktet. 3. Lermak: „Zlata mladost“, valček. 4. Ch. Beriot op. 124: „Serenada“, violin solo s spremljevanjem glasovirja. 5. G. Steffans: „Ta ne“, komični dvopev. 6. Kovarik: „Moskva“, uvertura. 7. Ph. Eulenburg: a) Roži; b) Rožici; J. Počivalnik: „Kdo mene ljubi?“ tenor-solo. 8. Perma: Intermezzo iz opere „Ksenija“. 9. J. Kooijandij: „Slovo“, oktet. 10. Smetana: Fantazija iz opere „Prodana nevesta“. 11. C. G. „Knez pride!“ Burka v 1 dejanju. 12. Eilenberg: „Josipina“, gavota. 13. H. Volarič: „Lahko noč“, oktet. 14. Prosta zabava in šaljiva pošta. 15. Ples. — Vstopnina 40 v. Začetek ob 8 zvečer.

Zabavni večer telovadnega društva „Sokol II.“ v Ljubljani, ki se je vršil v soboto dne 7. t. m. pri Česnovarju, je uspel v vsakem oziru izborni. Vsi prostori so bili do zadnjega kotička napolnjeni z odličnim občinstvom šentjakobskega in krakovsko-trnovskega okraja. Kvartet „Ljubljanskega Zvona“ je častno rešil svojo nalogo, istotako je gosp. Brinšek žel za izvajane komične prizore buren smeh. Ljubke narodne dame vseh treh okrajev so se z vno poprijele razpečevanja s ečk, razgledno in šopkov, ter s tem pripomogle društvu do nepričakovano, ugodnega denarnega preostanka. Čast in hvala jim. Večer je počastil med drugimi starosta „Sokola I“ brat dr. Tomlinšek in več telovadcev istega društva in „Ljubljanskega Sokola“. Le prehitro je prišel čas ločitve in slišati je bila le ona želja, naj „Sokol II“ prireja pogostokrat slične zabavne večere, kateri bodo gotovo blagodejno vplivali na družabni razvoj prebivalstva omenjenih okrajev, širili sanjmanje za Sokolstvo in tako privabili vedno večje število novih članov pod

Sokolska krila, dotelej da ne bo zadnji Slovenec teh naprednih okrajev stal v vrstah „Sokola II“.

Dijaške podperne društvo „Radogoj“ ima v soboto 28. t. m. ob 6. zvečer v mestni dvorani svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov; 2. poročilo tajnikov; 3. poročilo blagajnikov; 4. poročilo računskih preglednikov; 5. Volitev predsednika, njegovega namestnika in trinajstero odbornikov; 6. volitev računskih preglednikov; 7. sprememba pravil; 8. slučajnosti.

Akademija. Še enkrat opozarjamo na današnje predavanje g. dr. Ferdo Sisića, vseučiliškega profesorja iz Zagreba, ki predava o zelo aktualnem predmetu o aneksijski Bosne in Hercegovine. Predavanje se vrši v „Mestnem domu“ ob polu 8. uri zvečer. Vstopnina po 20 h za osebo. Dijaki in delavci prosti.

Pred upravnim sodiščem bodo te le javne razprave: 25. novembra: Ivan Rus v Grosupljem proti deželni vladi v Ljubljani zaradi povrnitve škode; 28. novembra: Franc Lavrič v Trstu proti dež. komisiji za dohodninski davek za Kranjsko zaradi splošne pridobitve; firma Anton Krišper v Ljubljani proti isti komisiji zaradi enake stvari.

Nevednost ali nagajivost na državnem kolodvoru v Ljubljani. Neki industrialec v Šiški je poslal na državni kolodvor blago namenjeno v Bakar. Uradnikom na kolodvoru ni bilo znano kje je Bakar, dasi je bilo na voznom listu natančno pristavljeno „ogr. drž. želez.“ Služabnik, ki je blago pripeljal, je vedel gospodom povedati, da je Bakar nekje pri Reki. A še sedaj uradniki niso mogli najti te postaje, temuž so pošiljatev kratkoma instradirali v Reko Svetujemo dotičnemu narodnemu podjetniku, naj zahteva od uprave drž. železnice, da mu povrne vsled napakega instradiranja nastale stroške, oziroma zamudo. Morda bo potem konec sličnim nevednostim, ki pa imajo morda vzrok v — nagajivosti.

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda naročili so nadalje sledeči: a) v Ljubljani: Restavracija pri „Roži“, gost. Marčan, gost. Tratnik, Narodna kavarna, restav. „Narodni dom“, restav. „Perles“, hotel „Seidl“, hotel pri Maliču, restavracija „Novi svet“, hotel „Lloyd“, rest. Činkole, rest. „Auer“, gost. „Fortuna“, A. de Sohiava, kavarna „Ilirija“, rest. pri „Lipi“, hotel „Strukelj“, gostilna Zupančič, Martinova cesta, rest. pri „Levu“, kavarna „Evropa“; b) z dežele: Fani Slajpah, Vel. Loka, Fani Lapajne, Idrija; Milka Korenčan, Vrhnika; Kranjc pri Vodniku v Šiški; Z. Stravs, gost. in trg. Podbrdo; Neimenovan iz Kranja, Marija Mayer, Kranj; Kranjc, poslovodja, Sp. Šiška; Alojz Pavlin, Trebnje; hotel Arko, Ribnica; gost. Erbežnik, Vič; hotel „Nova pošta“, Kranj; Matej Lončar, rest. Tržič; gost. Semarje, Tomačevo; dr. Dereani, Gorica.

Kipar Zajec, stvaritelj Prešernovega spomenika, je za mestni licej izdelal relief, ki se vzida na steni nad vhodom. Novi proizvod čislana umetnika je pravi umotvor, ki bo liceju v okras. Opozarjamo pri tem na prikl. občinstvo, da slovenski umetniki ne živijo od same pohvale, marveč, da jim je treba zaslužka. Zajec se je stalno naselil v Ljubljani in želel je, da bi imel tudi dovolj naročil. Priporočamo g. Zajca občinstvu za vsakovrstna naročila njegove stroke z opomojo, da izdeluje tudi plastične portrete po fotografiji.

Izredni občni zbor slovenskega pevskega društva „Slovan“ bo dne 14. novembra t. l. v prostorih g. A. Steinerja ob 8. zvečer, na kar se opozarjajo vsi p. n. redni in podporni člani kakor tudi vsi dobrotniki društva.

Gđd. Františka Jamnikova, hči gostilničarja g. Jamnika na Karlovske cesti „pri Kamničanu“, ni bila v nemškem gđdališču, kakor tudi njena sestra gđd. Jožica ne, ker sta obe odločni Slovenki.

Glas iz občinstva. Piše se nam: Kako izjavljajo postopajo razni nemški častniki ob vsaki priliki, se je v Vašem cenjenem listu že šestkrat opisalo. Tako izzivanje pa ne zadoštuje več samo oficirjem temveč prešlo je tudi v nežne živce njihovih boljših polovio. V četrtek okoli 4. ure popoldne pripeljala se je takozvana Madame de Glaser, soproga ritmistrja na Selu, v dvouprežnem vozu, naravnost od izhoda tivoliškega parka po osem glavnem nem. drevoredu. Bralo se ji je s smehljajočega lica, da izživlja, ter da je, v svesti si, da je ta pot za vožnjo prepovedana, nalašč naročila svojima, na koslu sedečima vojakoma rabiti to pot, kajti tudi ona sta se na razne opazke pasantov, jim posmehovala. Vsak najpriprostejši voznik dobro ve, da je pot glavnega drevoreda za vožnjo prepovedana. Zato ni misliti, da bi tega Madame de Glaser ne vedela. Pri pomnim še, da je bil drevored, vsled lepega vremena kar najbolje frekven-

tiran in da se je moralo občinstvo, umikaje se kar k drevesom pritiskati. Naša poliojja je pri demonstracijah najkružeje postopala, zato smo radovedni, če bo tudi tu le z mezincom genila. Priče za ta dogodek so na razpologo.

Opozorjamo ponovno na jutrišnji Malenček Martinov večer združenih šentpetrskih podružnic Ciril Metodovih v hotelu „Strukelj“, Kolodvorske ulice. Vstop je prost. Pričetek ob 7. zvečer.

Svoji k svojimi! Prav sredi mesta doslej še nismo imeli slovenskega vrtnarja. Z današnjim dnem pa je odprl pod Trančo poleg Urbančeve trgovine svojo jako lepo in bogato opremljeno prodajalno s svežimi ovetlicami g. Anton Bajec.

Produkcija z odsevno svetilko. Snoči je bila na Cesarja Jožefa trgu produkcija z odsevno svetilko (Sturmfaekel). G. Viktor Orel, ki je tukajšnji zastopnik trdnice takih svetilk, je s produkcijo pokazal, da ima ta svetilka res zelo intenzivno luč, kajti v primerno majhni velikosti je segal odsev čez ves trg. Te vrste razsvetljave je primeroma zelo poceni. Gosp. Orel daje natančnejše podatke onim, ki bi si hoteli nabaviti tako luč, ki je posebno pripravna za razsvetljavo dvorišč itd.

Ljubljanski športni klub naznanja, da se odprli klubovo sankališče jutri v nedeljo, dne 15. novembra t. l. in je uporaba dovoljena klubovim članom brezplačno, nečlanom pa proti vstopnini 60 h; dijaške vstopnice stanejo 40 h. Dnevni listki se dobivajo v Švicariji pri restavratierju Kendi, ki tudi izposižuje sanke. Člani vporabljajo za sedaj še lanske sezone listke, letošnji se dostavijo članom koncem tega meseca. Dnevni in sezone listki se morajo vedno nositi. Občinstvo se v lastnem interesu opozarja, da je sankanje šport, ki zahteva precejšnje vaje in izurjenosti, predvsem pa največje pazljivosti in pozornosti. Vsak vozač mora brezopojno imeti močne, dobro okovane čevlje, da ž njimi vsak čas lahko ustavi. Klubni odborniki in reditelji (modri znak na levi rami) so opravičeni nezadostno opravljenim sankalcem in nevednim začetnikom zabraniti nadaljnjo vožnjo po glavnem sankališču. — Sankalni red odobren od mestnega magistrata ljubljanskega z dne 12. novembra 1908 obsega naslednje določbe: 1) Sankanje je dopustno samo s športnimi sankami. 2) Dohod na sankališče je dovoljen samo po potih, ki so za to določeni. Hoja po sankališču je strogo prepovedana. 3) Vstop na sankališče je dovoljen le: a) na pričetku proge, b) na vrhu brezovega gozdiča. 4) Na startu se sme odpeljavati samo v presledkih pol minute; na vrhu brezovega gozdiča pa takoj za sankalcem, ki privozi s starta. 5) Red dohoda na vstopna mesta določuje obenem tudi red odsankavanja. 6) Prehitevanje je dovoljeno samo na travniku in sicer vedno na desno. 7) Kdor se med sankanjem iz kateregakoli vzroka ustavi, se mora takoj iz proge odstraniti ali pa nemudoma naprej odpeljati. 8) Ako da sankalec z roko znamenje, mora za njim vozeči takoj zmanjšati hitrost, eventualno tudi ustaviti. 9) V slučaju nezgode je vsak dolžan izstopiti in pomagati. 10) Vsi vozači se morajo sankalnemu redu pokoriti ter brezopojno podvreči naredbam rediteljev; znak rediteljev je moder trak na levi roki. 11) V odsotnosti rediteljev se imajo vsi sankalci ravnati po tem redu. 12) Med prirejevanjem in popraviljem proge je sankanje prepovedano.

Zima — mraz. Nenavadno kmalu je pritisnil letos mraz, tako hud, kot smo ga vajeni šele o Božiču. Kakor vse kaže, se mraza ne bomo tako kmalu znebili, kar se je snež vsedel na suho in ga ne bo mogoče spraviti proč dosti pred Veliko nočjo. Tudi v drugih krajih je pritisnil mraz, posebno v Rusiji, južnejši kraji od nas pa se veselo danušan zlatega solnca v gorkoti 16 do 20 stopinj Celzija. Glede megle se po Avstriji skoraj nikjer ni pritoževati, da bi je ne bilo. Prvenstvo v megli pa imamo vsekakor v Ljubljani, kjer je bila snoči taka, da se ni videlo pet korakov pred nosom in da bi ta dar božji kar lahko rezal.

Kranjsko sadje na sadni razstavi na Dunaju. Kranjska dežela je poslala na dunajsko razstavo 12 vrst najboljših jabolk, ki so jih poslali gg. baron Apfaltrern na Križu, grof Barbo v Rakovniku, Goriany v Ruprčevru, Jan v Podhomu, kmetijska šola na Grmu, Ruđer v Tolstem vrhu in Ulm v Klevčevu. Vso skupino je aranzirala kmetijska šola na Grmu, ki je razstavila nekaj sadja v ličnih košaricah, nekaj v poštnih zabojih in nekaj v večjih zabojih po 25 kg. Vsega sadja se je poslalo na Dunaj nad 400 kg. Razstavljeno sadje vzbuja po svoji lepoti splošno pozornost. Skupina je odlikovana s častno diplomom.

Reja malih domačih živali Pod Rožnikom blizu gostilne pri „Čončku“ je priredilo „Društvo za reja malih domačih živali“ poslopje za tako rejo.

Čitalnica v Šiški priredi jutri, v nedeljo v salonu pri „Kankertu“ Martinov večer. Na sporedu so pevske in godbene točke in vlezabavna igra „Eno uro doktor“. Začetek je ob 7. zvečer, vstopnina 40 v, člani Čitalnice so vstopnina prosti. Ker bo večer nudil mnogo zabave, pričakuje odbor obilne udeležbe.

Slovensko tamburaško društvo „Zarja“ v Rožni dolini priredi „Martinov večer“ jutri v nedeljo v gostilni g. Balija. Spored: Tamburanje. Srečolov na Martinovo gosko, Šaljivi prizor „Križi in težave rekrutov“, burka s petjem. Šaljiva pošta. Ples in prosta zabava. Začetek ob 6. zvečer. Za dobro postrežbo jedil in pijače je poskrbljeno. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Martinov večer je jutri v restavraciji v Rožni dolini.

Sklad za jubilejsko napravo „Otrok“ po vseh solah na Kranjskem je ukazal o. kr. deželni šolski svet kranjski. Dne 2. decembra t. l., ko se bo praznovala šestdesetletnica slavnega vladanja Njegovega Velikanstva, se bodo pobirali prostovoljni novčani doneski v najmanjšem znesku 2 vinarjev od vseh učencev in učenk javnih in zasebnih ljudskih in meščanskih šol, moških in ženskih učiteljskih, srednjih šol na Kranjskem, ter gojenk mestnega dekliškega liceja in mestne višje dekliške šole v Ljubljani. Nabrani denar se izroči deželni komisiji za jubilejsko napravo „Otrok“ ter porabi za ustanovitev še ene sirotišnice, za ustanovitev zavetišča pravno zanemarjenih dečkov in deklic in druge enake naprave. Na Českem so na tak način nabrali že okoli 50.000 kron.

Novomeški samski orkester je priredil v gostilni pri „Dolejski železnici“ povodom izpuščenja demonstrantov iz preiskovalnega zapora koncert, na katerem je nabral za družbo Ciril in Metoda 46 K in nam jih je poslal.

Vinski sejm in vinarski shod priredi kmetijska podružnica v Novem mestu, dne 19. t. m. to je prihodnji četrtek, v prostorih nove hiše gosp. Pavčiča nasproti pošte. Shod se prične ob 9 uri zjutraj in sicer bodo na njem govorili: 1. G. vodja Rohrmann: o povzdigu vinske kupčije potom zadružne organizacije; 2. gospod adjunkt Zdošek: o zboljšanju prometa z vinom; 3. gospod nadzornik Skalicky: o izvozu vina v tujino. Ker se bodo na shodu razpravljala za vinogradnike tako važna in nujna vprašanja, želeli bi bilo obilne udeležbe zlasti od strani producentov. Ob 11. uri (po dohodu ljubljanskega vlaka) se prične vinski sejem, ki obeta biti prav živahen, ker je v okolici Novega mesta obilo dobrega vina in po primerno nizkih cenah na prodaj. Poleg okoličanih se bodo udeležili semuja Belokranjci s svojo izvrstno kapljico in tudi vinogradniki iz krškega okraja, zlasti ker se je na tamošnjem semuju, ki se je vršil v zelo neprikladnem kraju, malo vina prodalo. Ker je zveza z Ljubljano prav ugodna in vsak kupec lahko vse v enem dnevu opravi (odhod iz Ljubljane ob 7. zjutraj, prihod v Ljubljano ob polu 9. zvečer), dalje ker se vrši sejem blizu kolodvora (10 minut hoda) in sicer v prostornem, zaprtim, kurjenem lokal, je pričakovati tudi obilne udeležbe od strani kupcev.

Sokol pri Sv. Križu pri Kostanjevici Dne 30. maja t. l. se je ustanovil pri Sv. Križu pri Kostanjevici telovadni odsek „Krškega Sokola“. Dva tedna po svojem rojstvu je to čilo društvo nastopilo pri prostih vajah na sokolskem sletu v Kostanjevici. Pri naslednjih zletih v Krškem, v Brežicah in Dobovi pa pri prostih vajah in na orodju. Daje bilo to mogoče, postavili so naši telovadci pod vodstvom navdušenega našelnika brata Miklavčiča priprost drog in bradljo (izdelek lastnih rok) pod milim nebom, kjer so se urili z vzgledno vajtrajnostjo. Ta se je pokazalo, kaj se doseže z dobro voljo. Z velikim trudom se nam je posrežilo zgraditi telovadnico, ki bo te dni dogotovljena. Nimamo pa telovadnega orodja, da bi se naši člani Sokoli — sami kmečki fantje — urili pozimi v gorki telovadnici. Naša denarna sredstva so popolnoma izčrpana. Na podporo tukajšnjih premožnih ljudi ne moremo računati, ker so po večini tej lepi ideji nasprotni. S trdnim zupanjem se obračamo na bratska društva in dobrohotno javnost z vljudno prošnjo, da nam gnetno pripomore pri našem plemenitem delu. Kljub velikemu nasprotstvu in raznim tečavam hočemo postati to, kar zahteva sokolska ideja. Svojo hvaležnost bomo skazali s tem, da se kar prej razvije odsek v krepko samostojno društvo. Krepak je duh in silna desna — — — Telovadni odsek „Krškega Sokola“ pri Sv. Križu

Ivan Malnarič, t. d. predsednik. Darove sprejema blagajnik brat Josip Kodrič, trgovec in posestnik pri Sv. Križu.

Samostojna župnija se ustanovi s novim letom 1909 v Trbojah pri Kranju.

Sekiro. 60letni samski posestnik Franc Zajo v Gornjih Pirničah je napadel soseda Franca Čebaška, s katerim sta si zaradi vrtnih mej v jezi in sovraštvo, s sekuro, hotel mu zadati udarec po glavi. Čebašek se je umaknil, vendar je bil zadet v ledja.

Na korist blejskega „Sokola“ bo v nedeljo, dne 22. novembra ob 3. popoldne v hotelu „Jekler“ na Bledu tombola. Dobitke hvaležno sprejemata gg. Verhunc in Anton Ropret na Bledu. Ker se tombola kakor rečeno prredi v korist novo ustanovljenega blejskega „Sokola“, se je nadejati mnogoštevilnega obiska.

Priznanje se je izrekel gozdarstvem nadzornikemu komisarju Ant. Šivicu in okrajnemu gozdarju Alojziju Rihteršiču v Radovljici za uspešno gašenje ognja v gozdih pri Dovjem od 22. do 24. oktobra.

Umrl je v Vremskem Britofu g. Jakob Dekleva, posestnik, do zadnjega zvest pristav narodno-napredne stranke. Za njim je v dvorcu v 5 ne preskrbljenih otroci. Lahka mu zemlja!

Razpisna profesorstva služba. Na samostojni nemško-slovenski gimnaziji v Celju je razpisana služba profesorja za klasično filologijo kot glavni predmet, in slovensčino in nemščino kot postranska predmeta.

Nova podružnica „Südmarke“ se je ustanovila na Bregu pri Ptuj. V odboru so sami pristni Nemci: Stražil, Juršenak, Ribič, Breznik in Zima. Šod je pozdravil o. kr. pristav Hofer.

Rovnica je zagnal v vrat v Plajberku na Koroškem hlapec Gašper Pečar in sicer 12letnemu dečku Hrenu. Rovnica je tega zadela s tako silo, da je na mestu izdihnil. Siroveža so izročili sodišču.

Nogo si je zlomil dr. Alojzij Cigoj, dekan šentpavelskega samostana na Koroškem.

Zeradi tatvine so zaprli v Trstu 20letno posestnico deko Marijo Kamovec iz Postojne in 18letno Marijo Ukmar iz Sežane.

Najvišja odlika. Na cesarski jubilejski razstavi v Steyr 1903, je dobila tukajšnja podružnica znane in najstarejše tvernice za šivalne stroje Singer & Co., deln. dr. na Sv. Petra cesti št. 4 za izložene šivalne stroje za domačo rabo in za obrtne namene najvišjo odliko, zlato državno svetinjo; na cesarski jubilej razstavi v Welsu 1908 pa je dobila veliko zlato svetinjo.

Prvi „Kinetograf Pathé“ prej „Edison“ na Dunajski cesti nasproti kavarne „Europe“ ima od danes do vstetega torka sledeči spored: Gram k. teti. (Komično). Solnograd. (Zanimiv naravni posnetek). Samson in Dalila. (Drama v 42. slikah. Krasna, dolga projekcija v barvah. Vsi glavni prizori so posneti po operi „Samson in Dalila.“) Matevž je pojedal česen. Dodala se bo še ena slika izven sporeda.

„Stara hiša“ pod ključem. Te dni je policija in tudi ljubljanski javnosti dobro znani vagant, 53letni razpiti Karel Spindler, rodem Ljubljanc, ki se preživlja s samim beračenjem, kljuko srazil tudi v Mahrovem zavodu, mimogrede pa izmaknil knjigo za nemško in laško korespondenco, katero je pa moral na poziv neke slučajno se tam nahajajoče gospe zopet oddati in oditi praznih rok. Stari kljuko je bil tako predzren, da je čez par dni po tatvini zopet obiskal navedeni zavod. Tam so ga pri ti priliki spoznali in izročili policiji, katera ga je oddala sodišču. Potepuh je bil že dvakrat v prisilni delavnici, je zelo predzren in nadležen berač, kaznovan pa ni bil zaradi raznih „del usmiljenja“ nič manj, kakor 3krat.

V Ameriko se je včeraj odpeljal z južnega kolodvora 10 Hrvatov.

Zamenjan je bil v nedeljo popoldne v gostilni pri Nacetu na Martinovi cesti nov svilen dežnik vred 6 K. Tisti, ki ga je vzel seboj, je pustil starega, ne dosti vrednejega. Naj ga dotičnik prinese v gosulno k Nacetu ali pa na stanovanje oškodovančeve v Ravnikarjeve ulice št. 7.

Uradne vesti. Pod tem naslovom bomo priobčevali vsak ali vsak drugi dan vse vesti o razpisih služb, kuratelah, konkurzih, dražbah in drugih važnejših rečeh, ki so objavljene v uradnem listu in ki interesirajo občinstvo. Uradnega lista itak ne bere nihče razen advokatov in oblastnih, zato bo s prinašanjem uradnih vesti našim čitateljem prav gotovo ustreženo.

Dne 18. dec. 1908 ob 9. dop. bo v občinski hiši na Gradniku sodni okraj Metlika dražba zemljišč vl. št. 80 in 240 kat. občine.

Sodni vrh dveh vinogradov, zvanih „Gradniška gora“, ob polu 11. dop. 18. dec. 1908 bo pri Dragovanu v Dol. Lokvici št. 19. sodni okraj Metlika dražba zemljišča vl. št. 538 kat. občine Lokvica štirih vinogradov in enega travnika, zvanih „Veliki hrib“, ob 1. pop. 18. dec. 1908 bo v Dulaš sodni okraj Metlika v hiši št. 14 dražba zemljišč vl. št. 15, 216, 252 kat. obč. Dulaš t. j. hiše z gospodarskimi poslopji in k tej hiši spadajoči zemljišč kakor tudi v kat. obč. Hrast ležeče njive par. št. 296 zvane „Maslove drage“ in pritlikline, sestoječe iz gospodarskega orodja. 19. dec. 1908 ob 11. dop. bo „pri Zajcu“ v Velikem Cerovcu sodni okraj Metlika dražba zemljišč vl. št. 990, 1417, 1199 kat. obč. Cerovec in vl. št. 373 kat. obč. Vinavas t. j. host in travnikov, zvanih „Radman“. Nepremičninam je določena skupna vrednost na 10396 K 69 h, pritlikline na 67 K 15 h. Najmanjši ponudek znaša 6974 K 90 h; pod tem zneskom se ne prodaja. Prodajale se bodo posamezne parcele ali skupine skupaj se državi skupin. 16. in 17. novembra bo ob 9. dop. v Selenburgovi ul. št. 6, Soteski št. 6 in Sodniški ul. št. 12 v Ljubljani dražba pušk, revolverjev, lovske opreme, patron, blagajne, panorame, zate ure z verižico, sobne opreme itd. 12. decembra ob 10. dop. bo pri okr. sodišču v Ljubljani soba št. 16 dražba posestev vlož. št. 166, 315 in 353 kat. obč. Bizovik, obstoječih iz tovarniških poslopj in pisarne, delavnice, skladišnih poslopj, delavske hiše in drugih pritliklin, ki spadajo k tovarni, kakor strojev itd. Vse je cenjeno na 568 145 K; najmanjši ponudek znaša 285 509 50 K, pod tem zneskom se ne prodaja.

Drobne novice.

— **Strahovita nesreča v rudniku** Radbotu je zahtevala mnogo več žrtev, kakor se je prvotno mislilo. Za časa nesreče je bilo v rudniku nad 400 oseb. Od teh so dosedaj rešili 27 hudo ranjenih in 60 mrtvih. Vsi stali so izgubljeni, ker so se morale reševalne akcije ustaviti. Med ponesrečenimi je 80 avstrijskih državljani, večinoma Poljaki.

— **Pomanjkanje vode na Dunaju.** Pomanjkanje vode je toliko, da so se v bolnišnicah prepovedale kopeli.

— **Šest zaradi veleizdaje zaprtih** Srbov, ki so v zagrebških zaporih stražkali z gladovanjem, so prepehljali v bolnišnico, ker so hudo oslabele.

— **Za gradnjo plovnih kanalov** predloži vlada avstrijskemu parlamentu načrt, v katerem se zahteva 600 milijon kron.

— **Cigani — tolovaji.** V Szen-ganu na Ogrskem so Cigani ubili bogatega kmeta Frajka, njegovo ženo in hčer ter izropali vso hišo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Parlamentarno ministristvo — nemogoče.

Dunaj, 14. novembra. Danes ob 4. zjutraj so se definitivno razbila pogajanja barona Bienenrtha z zastopniki strank glede sestave parlamentarnega ministristva. Snoči ob 7. se je baron Bienenrth v avtomobilu peljal v Senbrun, da poroča cesarju o stanju pogajanj. To poročilo se je glasilo ugodno in Bienenrth je izražal nado, da bo že danes lahko predložil cesarju popolno ministristvo. Toda tekom noči se je situacija mahoma spremenila. Ko je namreč prišlo v razpravo vprašanje ustanovitve češkega vseučilišča v Brnu, so Nemci zavzeli docela intransigentno stališče. S tem je bila tudi dana mrtva točka vseh pogajanj. Baron Bienenrth je zamen apeliral na patriotizem nemških strank, zamen je kazal na slogo in edinstvo vseh srbskih strank proti Avstro-Ogrski, zamen je celo grozil s takojšnjim razpustom državnega zbora. Nemci so ostali neizprosnini in niso odnehali niti pčice od svojega stališča. S tem so bila razbita vsa nadaljna pogajanja.

Dunaj, 14. novembra. Ob 3/4 na 1. ponoči je prišel s konference pri baronu Bienenrthu poslanec dr. Schreiner ter zaklical zbranim žurnalistom: »Parlamentarno ministristvo je definitivno pokopano.«

Dunaj, 14. novembra. O pogajanjih barona Bienenrtha s strankami je izšel komunik, v katerem se konstatuje, da ni bilo moči najti primerne temelja za parlamentarno ministristvo.

Dunaj, 14. novembra. Ker so se pogajanja s strankami razbila, sestavi baron Bienenrth uradniško ministristvo. V tem ministristvu bosta Čehe zastopala dva sekcijška načelnika Čeha. To ministristvo ostane v

službi samo do božiča ali do novega leta.

Avstro-Ogrska popuška?

Dunaj, 14. novembra. Iz povsem zanesljivega vira smo izvedeli, da je minister zunanjih del baron Aehrenthal povabil srbskega poslanika na Dunaju Simića na razgovor o bosanskem vprašanju ter pri tem dal razumeti, da bi Avstro-Ogrska eventualno ne bila nasprotna, da se prične direktna pogajanja s Srbijo o mirni rešitvi bosansko-hercegovinskega vprašanja. Poslanik Simić se vabilu ni odzval, češ, da nima v to nobenega pooblastila svoje vlade.

Uradniško ministristvo.

Dunaj, 14. novembra. Jutri izidejo cesarjeva svojeročna pisma, s katerimi se odpuščajto ministri Beckovega kabineta. Obenem se objavi tudi novoimenovano ministristvo. Cesar sprejme novo ministristvo v ponedeljek v posebni avdienci.

Kdaj se skliče državni zbor?

Dunaj, 14. novembra. Dan, kdaj se skliče državni zbor, še ni definitivno določen. Najbrže se skliče v petek 20. ali v torek 24. novembra.

Naloga uradniškega ministristva.

Dunaj, 14. novembra. Uradniško ministristvo ostane na krmilu najdalje do novega leta. V parlamentu ima rešiti samo proračunski provizorij in zakonsko predlogo v aneksiji Bosne in Hercegovine.

Zastopniki velikih strank v kabinetu.

Dunaj, 14. novembra. Baron Bienenrth je vprašal Čehe, Poljake in Nemce, ako bodo poslali svoje zastopnike v uradniško ministristvo. Nemci in Poljaki so odgovorili pritrdilno, dr. Kramar pa je izjavil, da bodo Čehi o tem šele sklepali. Za zastopnika Čehov v Bienenrthovem ministristvu se imenuje dr. Začek.

Srbija ne namerava nikakšne akcije proti sandžaku.

Belgrad, 14. novembra. (Poseb. brz. »Slov. Nar.«) Ponovno moramo naglašati, da Srbija ne pripravlja nikakšne akcije proti sandžaku Novipazar. Vse tozadevne vesti se razširjajo z očitno tendenco kompromitirati zahteve Srbije in Črne gore po teritorialni kompenzaciji.

Prihod ministra dr. Milovanovića v Belgrad.

Belgrad, 14. novembra. (Poseb. brz. »Slov. Nar.«) Kakor sem izvedel v vladnih krogih, se vrne minister zunanjih del dr. Milovanović v ponedeljek s svojega potovanja po Evropi. Zatrjuje se, da je bila njegova misija popolnoma uspešna.

Pogajanje med Avstro-Ogrsko in Srbijo?

Belgrad, 14. novembra. (Poseb. brz. »Slov. Nar.«) Vest nekaterih listov, da želi Srbija stopiti v direktna pogajanja z Avstro-Ogrsko, ni resnična. Istina pa je, da je avstrijski minister baron Aehrenthal izrazil tako željo srbskemu poslaniku Simiću na Dunaju. (S tem je potrjena naša tozadevna vest z Dunaja. Opomb. uredn.) Veliko vprašanje je, ako se bo Srbija spustila v kakšno pogajanje. Dvomljivo je to zagledati, ker je vsa srbska javnost proti temu, da bi dr. Milovanović obiskal barona Aehrenthala na Dunaju tako kakor je obiskal ministre zunanjih del drugih veseli v Berlinu, Londonu, Parizu in Rimu.

Afera srbskega parnika »Stieg«.

Belgrad, 14. novembra. (Poseb. brz. »Slov. Nar.«) Veliko senzacija je tu izzvala dementi avstrijskih vladnih krogov, da poslanik grof Forgach ni opravičil Avstro-Ogrske pri srbski vladi radi afe parnika »Stieg« in radi operete »Glücks-narr«. Konstatujemo, da je poslanik Forgach res opravičil pri srbski vladi postopanje s srbskim parnikom »Stieg«. Zakaj se to dejstvo s strani avstrijskega časopisja in morda tudi vlade hoče utajiti, je zagonetka.

Lažnjive vesti o trgovski krizi v Srbiji.

Belgrad, 14. novembra. (Poseb. brz. »Slov. Nar.«) Vesti tujih listov o trgovski krizi na Srbskem in o predstojećih gospodarskih polomih so dale »Trgovinskemu Glasniku«, organu srbskih trgovcev povod izjaviti, da so vse te vesti neosnovane. Položaj je docela normalen. Prigodilo se je v zadnjem času nekoliko konkurzov, toda te konkurze so povzročile samo neuspele spekulacije.

Prostovoljci za Črno goro.

Cetinje, 14. novembra. General italijanski Riciotti Garibaldi je brzojavno sporočil semkaj, da da v slučaju vojne z Avstrijo Črni gori 20000 prostovoljcev na razpolago.

Ministri krajini.

Dunaj, 14. novembra. V Bienenrthov kabinet vstopijo kot ministri-rojaki podpredsednik poljske abor-nice dr. Začek za Čehe, poljske dr. Pergelt za Nemce, za Poljake pa dosednji minister vitez Abrahamowicz.

Izvršeno imenovanje novega ministristva.

Dunaj, 14. novembra. Baron Bienenrth je bil danes ob 3 pri cesarju, ki je podpisal imenovanje novih ministristov.

Misija Novakovića.

Carigrad, 14. novembra. Misija posebnega srbskega poslanika Novakovića je imela v toliko uspeh, da se takoj po prihodu črnogorskega poslanika Vukotića podpiše med Turčijo, Srbijo in Črno goro defenzivna zveza. Turčija je Srbiji priznala posebne privilegije v vilajetu Skoplje.

Smrt ruskega velikega kneza.

Pariz, 14. novembra. Tu je danes zjutraj umrl na vnetju pljuč ruski veliki knez Aleksej.

Kitajski cesar umrl.

Peking, 14. novembra. Cesar Huangei je umrl. Za regenta je proglašen pokojnikov brat princ Čun, za prestolonaslednika pa tega sin.

Vreme na Dunaju.

Dunaj, 14. novembra. Tu danes ves dan močno dežuje.

Gospodarstvo.

Dobavni razpis. O kr. trgovsko ministristvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo dne 25. novembra t. l. pri državnih tiskarni v Belgradu vršila ponudbena razprava za dobavo raznega tiskarskega materiala za leto 1909. Podrobni dobavni pogoji in razni vzorci se dobe v pisarni ravnateljstva v državnih tiskarni v Belgradu.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:

Za družbo sv. Cirila in Metoda: G. J. Lasbacher v Rušah 11 K, katere so darovali ruški igralci pri 18+3. — Gosp. Ivan Puc-lj v Kopru K 10-28, katere je nabral pri omizju nekaterih učiteljev, ki so bili pri izpitu sposobnosti. — Tenis-klub K 25 33, kot prebitek. — Po g. M. Dolničarju 1 K za ujetega zajca. — Ga. Jakobina dr. Žitkova 18 K, katere so darovale mesto venca na krsto mnogoljetne odbornice ženske podr. C. in M. g. Marije dr. Vaupotičeve sledeče odbornice: G. J. dr. Žitkova 5 K, ga. M. Kozinova 3 K, ga. Ivana Levčeva 3 K, ga. Ana Kompareva 1 K, ga. Vek. Skaletova 1 K, ga. Viki Malneričeva 2 K, gđ. Regina Preatonijeva 1 K, ga. Tika Rohrmanova 1 K, ter g. odbornik prof. Iv. Maselj 1 K. — Skupaj 18 K. — Živeli!

Za kočevskega Sokola: Gosp. Ivan Jezeršek v Križah pri Trzinu 1 K. **Za „Društveni dom“ v Št. Ilju:** G. Fr. Svetič v Hauensteinu 10 K. **Živel!** **Odseku „Zagorskega Sokola“ v Hrastniku:** G. Fr. Svetič v Hauensteinu 10 K. **Živel!**

Za ranjence 20. septembra: G. Ant. Zupan v Kranju K 350 v imenu izletnikov k Čemšenikarjevemu studencu dne 8. t. m. — G. Ivan Jezeršek, nadučitelj v Križah pri Trzinu 2 K. — Na družabnem večeru pri Sajovicu v Litiji bilo nabranih K 13-40. — Skupaj K 18-90. Srčna hvala!

Za obsojence vsled demon-stracij: G. Ivan Jezeršek, nadučitelj v Križah pri Trzinu 2 K. — G. Fr. Svetič v Hauensteinu 10 K. — Skupaj 12 K. Srčna hvala!

27 izkaz za spomenik in žrtve 20. septembra 1908. Dne 10. in 11. novembra 1908 došli so podpisane blagajniku „Združenega narodnega odbora“ sledeči prispevki: Upravištvu „Slovenca“ v Ljubljani v „Slovenca“ že izkazani prispevke za uboge družine zaprtih 56 K, upravništvu „Soca“ v Gorici v „Soči“ št. 118 in 124 izkazane prispevke v prid nesrečnim žrtvam 13 K, Josip Vinčar, župnik v Šmihelu nad Pliberkom na Koroškem za bedne rodbine zaprtih 10 K, K. H. Maurer, trgovec na Raki na Dolenskem za spomenik in žrtve 10 K, Julija Poznikova, inženirjeva vdova v Dolu pri Raki na Dolenskem za žrtve 6 10 K, zgornjeišenski mladenič in mladenke čisti dobicek dne 25. oktobra 1908 po njih v gostilni Franje Zajec, gostilničarice v Zg. Siški št. 105 v prid septemberskim žrtvam prirejene veselice 950 K, Frank Sakser Co v New Yorku potom „Ljubljanske kreditne banke“ na klc v amerškem slovenskem dnevniku „Glas Naroda“ od amerškanskih Slovencev zbrane prispevke za spomenik in žrtve 165 K, pri „Fajmoštru“ v Ljubljani dne 9. novembra 1908 ob priliki pojedine sulca, katerega je vlovil dr. Robida, zložili za žrtve brez razlike 750 K, iz nabiralnika v papirni trgovini Jerneja Bahovca v Ljubljani za žrtve brez razlike 16 K, Štefanija Babnik iz Ljubljane Zakkarjeve ulice št. 3 nabrala v veseli družbi za uboge rodbine zaprtih 10 K in sama dodala za žrtve 10 K skupaj 20 K, dr. Fran Munda, emerit. odvetnik v Ljubljani za spomenik in žrtve 100 K, Mih. Kos v Pirničah p. Medvođe pri odhodnici v Št. Janž predstavljena železniškega uradnika Antona Pipana v gostilni pri Novljanu v Medvodah za uboge rodbine zaprtih nabranih 15 K skupaj 428-10 K. Dosedaj so izka-

zani nastopni, blagajniku „Združenega narodnega odbora“ došli prispevki: Dne 2. novembra 1908 (1—23 izkaz) 17.173 kron 52 h. Dne 4. novembra 1908 (24 izkaz) 269-30 K. Dne 7. novembra 1908 (25 izkaz) 126 K. Dne 10. nov. 1908 (26. izkaz) 147-52 K. Današnji izkaz (27 izkaz) 428-10 K. Skupaj 18.144 kron 14 h. „Združeni narodni odbor“ izreka tem potom vsem darovalcem svojo najsrčnejšo zahvalo. Dejstvo, da je revni slovenski narod samo na naslov „Združenega narodnega odbora“ nabral v pielem poldrugem mesecu nad 18.000 K, dokazuje sijajno, da se naš narod zaveda v polni meri svojih dolžnosti. Slava slovenski požrtvovalnosti! Posebno prisrčno se pa zahvaljuje „Združeni narodni odbor“ slovenskim Amerikancem, ki so v teh težavnih časih s svojim izdatnim darom sijajno izpričali, da niso pozabili svoje stare domovine in njenih nesrečnih sinov. Priznanje mora se izreči tudi vrlim zgornjeišenskim mladenčim in mladenkam, ki so z vzirom na to, da je smela v prid septemberskim žrtvam prirejena veselica vsled oblastvene odredbe trajati samo do 10. ure, piečo izpadli dohodek veselice s prostovoljnimi doneski izdatno povišali. Ker so potrebe zelo velike, prosimo nujno novih prispevkov. V Ljubljani, dne 12. novembra 1808. Dr. Alojzij Kotalj s. r. blagajnik.

Ceneno domače zdravilo. Za uravnavo in ohranitev dobrega prebavljanja se priporoča raba mnogo desetletij dobro znane, pristnega „Mollovega Seidlitz-praška“, ki se dobi za nizko ceno, in kateri vpliva najbolj trajno na vse težkoče prebavljanje. Originalna škatljica 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja ta prašek vsak dan lekarnar A. MOLI, c. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJI, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželni je izrecno zahtevati MOLI-ov preparat, razpisan s varnostno znamko in podpisom t. 36-16

Kašljajoče opozarjamo na inserat o Thymomel Scillae, preizkušenem izdelku, ki ga pogosto zapisujejo zdravniki.

Pomankljiva prebava je vzrok skoro vsem boleznim. Za stalno vravno prebavo izbornu služu odlični dr. Rose balzam za želodec iz lekarnice B. Fragner, c. kr. dvorni dobavitelj v Pragi. Dobiva se tudi v tukajšnih lekarnicah. — Glej inserat. 1

Preizkušeno sredstvo proti kašlju. Opozarjamo čitatelje na „Herbabinjev podoforskiški apnoželeznati sirup“. Ta že iz 39 let od preminogih odličnih zdravnikov preizkušeni in priporočeni prsni sirup blaži kašelj, razkraja sliz, pospešuje tek in prebavo; ker ima v sebi tudi železo in razstopilne fosforopapne soli, je obenem tudi koristen za tvoritev krvi in kosti. Herbabinjev apnoželeznati sirup zaradi blagostanosti uživajo prav radi in ga celo najčnejši otroci prenašajo iz lahka. Izdeluje se samo v dr. Hellmannovi lekarni „zur Barmherzigkeit“ na Dunaju, VII, pač pa se dobiva po vseh večjih lekarnah.

Edino zdravilo je samo THIERRYJEV BALZAM s seleno NUNO kot varstveno znamko. Razpošiljam najmanj 12/2 ali 6/1 ali pat. potov roda. steklenico za 5 K. Zavezanca zastoj.

Thierryjevo centifolijsko mazilo Razpošiljam najmanj 2 sk. ali K 8-80 Zavezo zastoj. Povod priznani kot najboljši domači zdravili proti elabostim želodca, gorca, srca, polknica, razp. itd. — Naslov za naročite in donorne nakaznice: A. Thierry, lekarna pri angeli varhu v Pregradi pri Rogatcu. 1359-31 Zaloge v vseh lekarnah.

Proti zobobolu in gnilobi zob izborne deluje dobro znana antiseptična **Melusine ustna in zobna voda** ki utrdi dlesno in odstranjuje neprimerno sapo iz ust. 1 steklenica s navodom 1 K.

Bl gorodnemu gospodu M. Levstiku, lekarnarju v Ljubljani.

Vaša izborna Melusine ustna in zobna voda je najboljšje sredstvo soper zobobol, odstranjuje neprimerno sapo iz ust in je neprekosljiv pripomoček proti gnilobi zob, zato je vsakemu najtopleje priporočam. Obenem pa prosim, pošljite še 3 steklenice Melus. ustne in zobne vode. Dovolim, da to javno oznamim, ker je res hvale vredno.

Leopold Gangl, mestni tajnik. Metlika, 24. aprila 1906.

Doz. lekarna Mil. Loustoka v Ljubljani; Rosljova cesta št. 1. aneg. novograzdane Fran. Jož. kraljeve. tisk. mesta. 25 46

Umrl so v Ljubljani.

Dne 6. novembra: Ivana Mali, knjigovodjeva žena, 35 let, Strelške ulice 5, jetika. — Fran Skalar, delavec, 82 let, Radečkova cesta 11, ostarelost.

Dne 7. novembra: Apolonija Kavčič, gostja, 65 let, Radečkova cesta, 11 srčna hiba. — Ursula Makovec, zasebnica, 83 let, Kladezne ul. 8, ostarelost.

Dne 9. novembra: Stanko Sedej, sprevednikov sin, 10 let, Poljanski nasip št. 52, jetika. — Daniel Kastelic, brivčev sin, 5 mes., Sodnijska ul. 4, črevesni katar.

V deželni bolnici: Dne 4. novembra: Ivan Perne, hlapec, 24 let, vnetje srca. — Terezija Rozman, kajzarjeva hči, leto, življenjske slabosti. — Pavel Gianeri, premog, 23 let, jetika.

Dne 5. novembra: Marija Kopatin, posestnikova žena 48 let, vsled žlečodnega raka.

Dne 7. novembra: Ivan Lanišek, gostac, 75 let, pljučnica. — Marija Remžgar, natarkarica, 20 let, oedema pulm.

Dne 8. novembra: Roza Stare, posestnikova hči, 14 mes. škrlatica

Meteorološko poročilo.

novem.	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
13.	9. zv.	741.2	-5.2	slab jug	megla
14.	7. zv.	740.0	-6.6	brezvetr.	
	2. pop.	7.97	-0.4	slab jug	jasno

Srednja včerajšnja temperatura -3.5°, norm. 4.1°. Padavina v 24 urah 0.0 mm

Marijo Vaupotič

c. kr. viš. okraj. zdravnik soprogo

ki je preminula v četrtek, dne 12. novembra, ob 3^{1/2} uri popoldne, v 59 letu svoje dobe, po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo.

Pogreb predrage pokojne je bil danes v soboto, dne 14. novembra ob 4 uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v več cerkvah.

Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

V Novem mestu, 12. nov. 1908.

4115

Žalujoči ostali.

Proti kataru

sapnih organov, kašlju, nahodu, hripavosti in vnetih boleznih zdravnik opozarja na

KARTON
GLIESSHÜBLER
alkaliska kislina

ki se rabi uspešno sama ali z gorkim mlekom pomešana.

Ima miloraztopljivi, osvežujoči in pomirjujoči učinek, posebno pospešuje različenje ter je v takih slučajih poznata kot jako dobro zdravilo. 129-1

V Ljubljani se dobiva pri Mihaelu Kastnerju in Petru Lassnik-u in v vseh lekarnah, večjih ščecirijah, vinskih in delicatessnih trgovinah.

Biljard

v dobrem stanju, se radi opustitve prost rova ceno prodaja.

Kje, pove upravništvo „Slovenskega Naroda“.

4107-1

Službe išče

gospodična, vajena gospodinjstva ter zna tu ti kuhati in bi rada vstopila v stalno službo k enemu ali dvema gospodom.

Dopisi pod naslovom „P. P.“, Emonska cesta št. 10, pritrilje v Ljubljani.

4 09-1

Za špecerij. trgovino se išče prav dobro izurjena

prodajalka

z večletnimi izpričevanji. Nastop takoj. Ponudbe sprejema in daje pojasnila uprav. „Slov. Naroda“.

4 18-1

Gostilna in kavarna

z lepimi pripravnimi prostori, v večjem trgu na Dolenjskem se takoj odda.

Naslov pove upravništvo „Slov. Naroda“ pod šifro „gostilničar“. 4111-1

Izjava.

S tem izjavljam, da nima nihče pravice, na moje ime jemati kake potrebe pri trgovcih ali pa zame kasirati denar, ako ni izrecno pooblaščen z mojim podpisom.

Peter Matelič

poselnik in lastnik zavoda za plakatiranje in snajenje stanovanj.

U delicatessni stroki prav dobro izurjen

prodajalec

z večletnimi izpričevanji, vojaščine prost, se sprejme takoj. 4114-1

Pojasnila daje upravništvo „Slovenskega Naroda“.

Obratni uradnik

Za stavbno obrt s tesarstvom, mizarstvom in ključavničarstvom na Kranjskem se išče tehnično izobražen uradnik, ki bi oskrboval kalkulatorje teh obratov. Prednost imajo taki, ki so že opravljali enako delo in so če mogoče zmožni obeh jezikov.

Ponudbe z referencami in zahtevo plače na upravništvo „Slovenskega Naroda“ pod „obratni uradnik“.

Trgovski sotrudenik

in praktikant

se sprejmeta

v manufakturno trgovino na debelo.

Naslov pove upravništvo „Slovenskega Naroda“.

414-1

U restavraciji pri „Črnem orlu“

y Gosposkih ulicah

se vrši

v nedeljo, 15. novembra

Martinov

večer

Skrbljeno bode za pristno pijačo in debelo gosko.

Vstop prost.

Za obilen obisk se priporoča

gostilničarka.

4099

Prilika za nakup!

Prekrasna

žepna ura

z verižico

samo R 3 50.

30.000 komadov nakupljenih, zato razpošiljam prekrasno 36urno (ne 12 urno) Gloria srebrno remontoarko na sidro, švicarsko kolesje z lepo dolbenim okrogelom s sekundnim kazalcem in lepo pozlačeno ali posrebrneno verižico, natančno dočeno za samo R 3 50. Daje ponujam pristno pozlačeno 36 urno remontoarko na sidro, vlepima švic ura s pozlač. verižico za 5 uron. 3letno pisemno jamstvo za vsako uro. Po povzetju razpošilja

S. KOHANE, Izvoz ur Krakov št. 358.

Nebroj zahvalnih pisem in nešteto ponarob

Za neugajoče denar nazaj. 4095

Naprodaj 45 hekto

slivovice

pri 4073-1

Vilim pl. Klepach

Bregana, pošta Samobor.

Ljudevit Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach) na Koroškem.

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovce in strelce po n. novjših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, sprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preskuševalnici in od mene preizkušene. — Ilustrovani ceniki zastoj. 46

4117-1

Razglas.

Županstvo v Ložu razpisuje službo

občinskega sloga.

Zahteva se znanje slovenskega jezika v branju in p. savi.

Isti, ki imajo zmožnost opravljati tudi tajniška dela, imajo prednost.

Plača po dogovoru.

Prošnje je vložiti do 25. t. m.

Mestno županstvo v Ložu

13. novembra 1908.

V prid družbi „Lastni dom“

(stavbna in konsumna zadruga)

bo

na Martinovo nedeljo, 15. nov.

velika

ljudska veselica

v gostilni „pri Levu“

Marije Terezije cesta.

Začetek ob 3. popoldne.

SPORED: Govor, razlaganje in pojasnjevanje

namenov družbe „Lastni dom“; godba,

petje, ples (celo noč), srečolov z mnogimi

krasnimi dobroti, šaljiva pošta,

korianpoli-korzo.

Vstopnice za osebo po 40 vin., za družino po 60 vin.

se dobivajo v trafiki g. Sešarka v Selenburgovih ulicah in v gostilni „pri Levu“. Na dan veselice vstopnica pri blagajni za osebo 60 vin., za družino 1 K.

4113

ODBOR.

Za obilen obisk se priporoča

Marija Novak

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

4116

hotelirka

Perutnina! Meso!

1 gos za pečenje K 4.50; 1 pitana gos K 5.50; 3 pitane race K 7.—, prima telečje in goveje meso a stegna K 4.—, vse vsak dan sveže zaklano v 5 kg košaricah dobavlja M. Fischbein, Podwoczyńska 30. 4 04

Klavir

mignon, se zaradi preselitve ceno prodaja. — Kje, pove upravništvo „Slovenskega Naroda“.

4112

Lokal

na oglu Resljeve ceste 3

In Sv Petra 4084-1

se takoj odda.

Dobro uspevačica

kovačija

v prometnem kraju na Gorenjskem

se takoj odda v najem.

Kje, pove upravništvo „Slovenskega Naroda“.

410c-1

Pohištvo

2 staronemški elegantni postelji z žičastimi modroci, 2 nočni omarici in umivalna miza z ogledalom in mar-morjem ter eventualno 2 omarici se prodaja. — Naslov Sv. Petra nasip 67, I. nadstropje.

Starinarji izključeni.

4077

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Starinarji izključeni.

Mayerjev konv. leksikon

popolnoma nova, cela izdaja, 20 zvezkov v kartonu, vreden 240 K, se takoj ceno prodaja.

Več pove Fran Ferik, Domžale.

4089-1

Iščem

2 čevljar. pomočnika

Tedenska plača 8-10 K s hrano in stanovanjem; trajno delo.

Mat Stražar, čevljarški mojster, Domžale štev. 51.

4112

Kočijaža in hišnika,

oženjenega brez otrok se sprejme.

Oglasiti se je v stavbi pisarni F. Supančiča na Bleiweisovi cesti št. 18 v Ljubljani.

4103-1

Oskrbnik

samec, vojaščine prost, s kmetijsko šolsko izobrazbo, ki je že samostojno služboval, išče službo. Vešč je slov. in nemškega jezika ter knjigovodstva.

Ponudba pod „oskrbnik“ na uprav. „Slov. Naroda“.

4055-2

Išče se stalna

pisarniška moč

za o. kr. zemljemerski urad v Metliki. Plača 70 K. Majše, za to sposobne moči, tudi začetniki naj naslove svoje pisarne ponudbe na c. kr. evidenčnega zemljemerca v Metliki.

Nastop takoj.

4 62-2

Martinov večer

v restavraciji v Rožni dolini

bode v nedeljo, dne 15. novembra.

Vstopnina prosta.

Kaj? ... Oče je dovolil, saj so to „Jacobi“ antinikotinske cigaretnice stročnice. Pazite na ime „Jacobi“.

Priljetno presenečenje! Vsak karton ima veleznami-mivo čarovno karto.

3837-8

Veletrgovina z železom

„Merkur“

Peter Majdič v Celju se priporoča cenjenim odjemalcem.

Naznanilo.

V Moriju, ki je i po množini in po kakovosti eno večjih in gotovo najdonosnejše središče vinoreje v Trentinu, se je ustanovila

zadružna klet

pri kateri so udeleženi mali in veliki vinorejci najboljših krajev.

Ta zadruga ima edini namen ščititi vinorejce proti pogostemu zniževanju cen sirovin in izključuje vsako operacijo, ki bi merila na špekulacijo. Zaradi tega je zadruga v prijetnem položaju, da more nuditi vino neprekosljive kakovosti in brez strahu pred kako konkurenco.

Podpisana Zadruga klet išče tudi sposobnega zastopnika za prodajo svojih proizvodov na Tirolskem, Solnograškem, Štajerskem in Koroškem. Ponudbe s pogoji naj se pošiljajo na spodnji naslov.

Zadružna klet, Mori.
(Cantina Cooperativa, Mori.)

Svoji k svojim!

Pripeljal sem več vagonov svojega

4001-2

domačega, pristnega vina iz lastnih sromeljskih vinogradov

kjer je letos zrastle prav izvrstna kapljica.

Priporočam p. n. odjemalcem in tudi drugim narodnjakom svoje domače vino po nizkih cenah.

Prodajam tudi vinski kis, liter po 26 vinarjev.

KAREL GREGORIČ

posestnik vinogradov v Sromljah pri Brežicah in veletržec z vinom v Ljubljani, Kongresni trg št. 4 I. nadstropje.

Opr. št. 2870/8/3.

4096

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa z dne 27. oktobra 1908 opr. št. E 2870/8/3 se prodajo

dne 16. in 17. novembra 1908.

dopoldne ob 9. uri

v Šelenburgovih ulicah št. 6, Soteski št. 6 in Sodnijskih ulicah št. 12 na javni dražbi

puške, revolverji, lovska oprava, patroni, 1 blagajna, 1 panorama, 1 zlata ura z vertilico, sobna oprava I. dr. I. dr.

Reči se smejo ogledati dne 16. in 17. novembra 1908 v času med 9. do pol 10. dopoldne v imenovanih krajih.

C. kr. okrajna sodnija Ljubljana, oddelek V., dne 27. oktobra 1908.

H. Vopálka, Praga, Perštyn
češki prirojevalni zavod in razpošiljanje sukna

priporoča

sukna, modno blago, ločne vseh vrst za gospode in dame, sukna barvna, praznična, biljardna itd., pliš, astrahan, persian, krimet, itd., flanele, klobučevino, cajn in mančestre,

4084-1

plaščki s kapucami, nepremočljive, za gospode, dame in otroke, vrhnje suknje za gospode in haveloki sokolski,

francosko blago za telovnike, storjeni telovniki.

Obleke po poslani meri se izgotavljajo po najnovejšem kroju. Vzorci na zahtevo. Pošiljatelj na izbiro. Znani ceneni in dobri nakup.

NIGRIN

najboljše mazilo za čevlje daje najlepši blek in ohranja usnje stanovitno. NIGRIN je z zdravstvenega stališča toplo priporočati, ker NIGRIN usnja tudi ob neprestani rabi ne zapre neprodušno, torej ne zabranjuje izhlapevanja nog.

Prodaj povsod. 3746-5

ST. FERNOLÉNDT, Dunaj,

o. in kr. dvor. dobavitelj.

Prva borovljaska tvornica orožja

Peter Wernig

o. in kr. dvor. dobavitelj

družba z omejeno zavezo

Borovlje na Koroškem

priporoča 835-87

lovsko puške vseh sistemov, priznane izdelki prve vrste s največjim strelnim učinkom.

Cenovniki zastoj in poštnine prosto.

Ant. Bajec

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegova

vrtnarija

na Karlovski cesti št. 2,

cvetlični salon

pa pod Trančo.

Izdelovanje šopkov, vencev l. t. d.

Okusno delo in zmerno cene. 46

:: Zunanja naročila točno. ::

Seydlin

Najbolje za zoba

Singerjevi

šivalni stroji

naj se kupujejo samo v naših prodajnicah, ki se vse spoznavajo po temle kazalu:

Ne dajte se premotiti z oglasi, ki jim je namen, da bi s tem, da merijo na ime SINGER, spravili v denar stare ali pa stroje drugega izvora, ker naših šivalnih strojev ne dajemo preprodajalcem, ampak jih sami prodajamo občinstvu naravnost.

1314-80

SINGER Co.

delniška družba za šivalne stroje.

Ljubljana, Sv. Petra cesta 4.

I. Wanek

krznar in izdelovatelj čepic

3647-19

v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 21

priporoča sl. občinstvu svojo bogato zalogo najfinjših kožuhov, klobukov, lastno izdelovanje čepic vseh vrst ter velika zaloga raznovrstnih kož. Sl. vojaštvo se opozarja na bogato izbiro kap in vseh drugih vojaških potrebščin.

Prevzema vsa v svojo stroko spadajoča popravila proti najnižji ceni ter kupuje kože divjačine po najvišjih dnevnih cenah.

Postrežba točna, cene solidne.

2915-6 **Neprekosljiva**

je od mene iznajdena in na moji 8letni hčerki, ki ima 100 cm dolge lase, preizkušena, obl. var.

lasna pomada „Ella“

iz neškodljivih snovi

sestavljena, in je najzanesljivejši pripomoček proti hudemu izpadanju las, pospešuje rast las in brade, brani, da lasje prezgodaj ne osive, odstranja prhljaj, daje lasem blek in polnost, kar jako olajšuje napravljanje kakršnekoli frisure

Lasna pomada „Ella“ pomaga že po kratki rabi. Lonček stane 2 K, 3 lončki 5 K.

Dobiva se pri gospe Kamili Mitky, Maribor, Štajersko, Göthejeva cesta 2 K, II. nadst. vr. 12.

Zunanja naročila samo po povzetju ali denar naprej.

Novemberski novi posnetek.

Zonofonski orkester Dunaj.

X 2 20626 Kmetške ženitvanske slavnosti.

X 2-20627 Avstrijska vojaška revija.

X 2-20628 Srčna skrivnost.

X 2 20629 Nelly, ländler.

C. kr. pehotni polk št. 51.

X 20473 Dohod in odhod dvorno straže.

X 20474 Schönfeldova koračnica.

H. Eisenbach in Ch. Schneider Dunaj.

X 21182 Pri mirnem pivcu.

X 21183 Na proščenju

B. Waldemar Dunaj.

X 21184 Kmetiško ženitovanje.

X 21185 Življenje v dunajskem pratu.

Hans Melms, bariton, o. kr. dvorni pevec.

X 22903 Čuvaj te Bog!

X 22904 Dobrodošel sem vam iz „Troben-tača iz Säckingena.

J. Reinhard, tenor Dunaj.

X 22905 Cvetlična arija iz „Karmen“.

X 22906 Stretta iz „Trubadurja“.

L. Hilgermann, sopran, o. kr. dvorna operna pevka Dunaj.

X 23308 Sanje, pesem.

X 23309 Dieh, teure Halle.

Hubert in Wollert Dunaj.

X 24421 's Muatterhera.

X 24422 Odmev ljubezni.

Koschatov kvintet Dunaj.

X 24423 D' Hamkehr.

X 24424 Das Balladerl vom Ritterlein.

Duet na korneta. K. Wlasak in

K. Auer Dunaj.

X 28042 Na Vrbskem jezeru.

X 28061 Potpourri, pesmi.

Juri Tramer, umetni žvižgalec, Dunaj.

X 29321 Jodler nadvojvoda Ivana.

X 29322 Slavčevo petje.

Ravnokar izšli novi posnetki iz

„Hrabri vojak“ Oskarja Strausa.

„Lovec na ženske“ Alfreda Zamara.

„Ljubezni valčev“ C. M. Ziehrerja.

Zonophonske plošče

obestranske 17 1/2 cm premera K 2-
25 1/2 cm premera K 4-.

Naše plošče nikoli ne izgube vrednosti.

Za 4 preigrane zonophonske plošče se pri kupovanju novih plošč dobi ena nova bresplačno. 4108-1

Dobivajo se v Ljubljani pri

FR. P. ZAJCU.

Avstr. gramofonska družba z o. z.

Dunaj I, Krugerstrasse št. 8.

Veletrgovina z vinom Braća Lučić-Roki

3595-12

Vis (Dalmacija)

priporoča gospodom trgovcem, da prej nego se oskrbe s vinom, ne pozabijo, obrniti se nanjo, ki je pripravljena tudi posredovati za nabavo našega

najglasovitejšega dalmatinskega vina

OPOLA in BELEGA.

Pozor, trgovci!

Edino na izvoru kupljenemu vinu je zjamčena naravnost.

Vzorci na zahtevo.

P. N.

4016-3

Vljudo naznanjam slavnemu občinstvu, da sem zopet otvoril staroznano

GOSTILNO

v lastni hiši na Sv. Petra cesti šte. 85.

Na razpolago imel bodem izborna vina, ter mizla in gorka jedila.

Priporočam se vsem znancem in prijateljem za mnogobrojni obisk

Ivan Počivalnik, mesar in gostilničar.

Novost!

Zastonj in poštne prosto naročajte
moj novi veliki

cenik s koledarjem

za vsakovrstna darila, ki je ravno izšel.

FR. ČUDEN urar in trgovec
v Ljubljani.

Pozor!!!

Kavarna „Ilirija“

v Ljubljani, Kolodvorske ulice šte. 22.

je zopet

4023 2

vsak dan vso noč odprta.

Pozor!!!

Poštne pošiljatve dvakrat na dan.

Trgovina s špecerijo, delikatesami in
vinarna

4080-1

Ljubljana **FR. KHAM** Ljubljana

nasproti hotela „Union“

priporoča razen vsega drugega blaga tudi:

nove letošnje ogrske salame.

Brzjavi: Kham, Ljubljana.

**Ugleden kup
ostankov**

40 metrov refira, barhenta,
fancele, voala itd.

lepo razrezani v dele od 1 do 8

metrov pošlje po povzetju franko

za 18 krou

vrio znamenita izvozna firma

V. J. Navilček o bratr

v Podbradli (Češko)

Narocite takoj.

Priporočila!

Velečenjeni gospod!

Obrčam se zopet do Vas,

ker sem bila doslej vselej z na-

ročilom zadovoljna.

Z vsem spoštovanjem R. C.

Jimranov, 5. XII. 07.

Narodna knjigarna

v Ljubljani

na Jurčičevem trgu št. 3.

priporoča

kancelijski, konceptni, doku-
mentni, ministrski, pisemski,
ovitni in barvani papir.

Rasete s pisemskim papirjem.

Trgovske knjige

v vseh velikostih, črtane z eno ali
z dvema kolonama, vezane v papir,
platno ali polusnje.

Odjemalne knjižice po različnih

cenah.

Zaloga šolskih zvezkov in risank.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Velika izber

vseh pisarniških potrebščin,
svinčnikov, peres, peresnikov,
radirk, kamenčkov, tablic,
gobic, črnila itd.

Barve za šole in umetnike.

Razglednice

pokrajinske, humoristične, umet-
niške vseh vrst od najpreprostejših
do najfinjših.

Albumi za slike in dopisnice,
vezane v pliš in v usnje.

Poezijske knjige.

Podobice za otroke.

Leseni okvirčki za razglednice.

Risalne deske, trikotniki, palete,
risalna ravnila, tuše, čopiče.

Notesi in tintniki.

Zaloga pohištva

v ljubljanskem „Kolizeju“ na Marije Terezije
cesti šte. 11

Puc & Komp.

dobavlja kompletne sobne opreme. Vedno velika izbira. Tapetniško
blago in železno pohištvo. Lastne delavnice. 2825-27

Tvornica parketov

Kastelic & Kovačič v Ljubljani

priporoča svoje občno priznane izvrstne parkete, ki se glede kakovosti,
trpežnosti in fine izvršitve lahko kosajo z vsemi drugimi izdelki
te vrste.

Vsa v to stroko spadajoča dela se izvršujejo solidno in po
konkurenčnih cenah.

Prevzemajo se vsa parketna dela

pri novih stavbah kakor tudi vsa enaka manjša naročila.

Strogo stvarno in strokovno!

3988-3

Karel Pollak tovarnar, Ljubljana

priporoča svoje izvrstne

transmisijske (gonilne) jermene

posebnega strojenja.

3791-7

Dalje jermenčke za zavezavanje in
drugo enakovrstno jermenje.

TONI JAGER

specialna trgovina finih ročnih del

v Ljubljani

v Židovskih ulicah šte. 5.

Montiranje. - Predtiskarija.

Tamburiranje. - Plisiranje.

4076-1

NOVOST!

4090-1

NOVOST!

Cigaretni papir in cigaretne stročnice

nedosežno izvrstne kakovosti.

Uprašanja naj se naslavljaajo na Ivana Bonača v Ljubljani.

Zaloge skoro v vseh lekarnicah!

Herbannyjev podfosforokisli

apneno železnati sirup.

Že 39 let zdravniško preizkušen in priporočan prsi sirup. Razkrajja slez, blaži kašelj,
pospešuje tek. Povzdičuje slast in reditev irupla in je izboren za tvoritev krvi in kosti.

Steklenica 2 K 50 h, po pošti 40 h več za zavoj.

Edino izdelovališče
in glav. razpečevališče:

Dr. Hellmanna lekarnica „Zur Barmherzigkeit“

(Herbannyjev naslednik).

Zaloge pri gg. lekarnarjih v Ljubljani in Novem mestu.

Fristen samo s spodnjo
varstveno znamko.

Prad ponarodniti se svari.

Herbannyjev

Sarsaparilla sirup.

Že 34 let uveden in vrlo preizkušen. Izborno, lahko delujoče odvajilo. Odstranja
zaprtje telesa in tega posledice. Pospešuje menjavanje snovi in tvori kri.

Steklenica 1 K 70 h, po pošti 40 h več za zavoj.

na Dunaju VII/4.
Kaiserstr. 73-75.

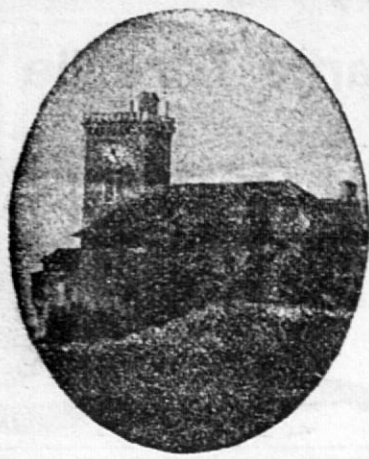
4996-10

M. DRENIK

Kongresni trg.

3453-

Največja zaloga ženskih ročnih del in pripadajočega materiala. Vsakovrstno vezenje na roko in na stroj, predtiskarija itd. Velika zaloga telovaške obleke!

Emil Dobrič

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9.
(poleg c. kr. glavne pošte.)

Samo na solidni podlagi.

Moja cena vzbujajo pozornost.

Bazar pri „ljubljskem gradu“.

Priporoča svojo bogato založeno trgovino z **galanterijskim blagom**, igračkami, parfumerijami, predmeti za spomin, darila in srečolov; velika izbira najmodernejših soh, vaz, slik in drugih predmetov za ozaljšanje domov, najnovejših albumov, okvirjev za slike, ročnih šolskih in potovalnih torbic, denarnic, priročnih ogledal, nožarskih predmetov itd. itd.

3925 3

Vedno novosti, razglednice na drobno in debelo.

Gričar & Mejač

Zaloga zgotovljenih oblik za gospode in dečke.
Konfekcija za dame in deklice.

Ljubljana
Prešernove ulice št. 9.

Pristen dober

brinjevec

se dobi pri

309 28

L. SEBENIKU v Spod. Šiški.

Zahtevajte povsod le

drože

Iz Jugoslovanske tovarnice

4054 2

Fran Golob & Jos. Polak
v Ljubljani.

Pestrobela točna in solidna.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8
priporoča v lastni šivalnici izdelano

perilo

za otroke, gospe in gospode.

Za izdelovanje perila doma priporoča svojo bogato zalogo **platna** in **šifona** v vseh širinah in kakovostih, **švicarsko vezenje**, **prte** in **prtiče**, **brisačke** itd.

3317 14

Kakor znano le dobro blago in zelo zanesljive cene.

Naročila za venkaj točno in zanesljivo.

—

Klobuke cilindre in čepice
v najnovejših fasonah in v veliki izbiri
priporoča
IVAN SOKLIČ.
Zaloznik c. kr. avstrijskih državah uradnikov.
Pod trancem št. 2. Postaja elek. železnice.

Pazite na tele vrstice.
Ako Vam želodec slabo prebavlja
in so zaradi tega tudi notranje funkcije organizma motene, rabite z uspehom **dr. Rose balzam.**
Preiskušeno, iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujajoče in prebavljeno pospešuje in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nezmerne, slabe diete, prehlajenja, vodnega sedenja in zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvorbe kislin ter krče je **dr. Rose balzam** za želodec iz lekarn B. FRAGNERJA v PRAGI.
SVARILO!
Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varstveno znamko.
Glavna zaloga
lekarna B. FRAGNER-ja v Pragi,
o. in kr. dvornega dobavitelja
„pri črnem orlu“
Praga, Malá Strana, ogel Nerudove ulice 203.
Po pošti razpošilja se vsak dan.
Celo steklenica 2 K, pol steklenica 1 K.
Proti vpošiljavi K 1.50 se pošlje mala steklenica in za K 2.80 velika steklenica, za K 4.70 2 veliki steklenici, za K 8 — 4 velike steklenice, za K 22 — 14 velikih steklenic poštnine prosto na vse postaje avstro-ogrske monarhije.
Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.
3.38—4 1

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu si usojam naznaniti, da sem **otvoril Pod Trančo cvetlični salon.**

V zalogi bodem imel vedno vse sezonske cvetlice, različne rastline ter bodem izvrševal vsa naročila točno in po zmernih cenah.

Naročila na deželo

: z obratno pošto. :

Slavno občinstvo pa

prosim, da me blago-

: hotno podpira. :

Z velespoštovanjem

Ant. Bajec

vrtnar. 4093-1

Fotografski umetni zavod Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 11.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil kakor: reproduciranje, povečevanje, fotografiranje tehničnih predmetov, interijerjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

3 63-7

Slovenke!

Največja narodna KONFEKCIJA

za dame, deklice, dečke in novorojenčke

M. Kristofič-Bučar

v Ljubljani, Stari trg št. 28

priporoča

3927 4

krasne **BLUZE** v težki

svili, volni in drugem modnem blagu

najnovejša modna krila, kostume, dežne plašče, otročje oblekice, krstno opravo, predpasnike, vsevrtno perilo in druga oblačila Najfinejše otročje kapice, klobučke, plaščke, pariške modrice, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenice — Fine zavrtnice, naramnice, o-ratnike, srajce in drugo perilo za gospode.

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in točno.

Cene radi male reži, brez konkurence.

Pozor!

Pozor!

MOËT & CHANDON

je šampanjec najvišjega dvora

in aristokracije

Ustanovljeno 1743

Glavno zastopstvo: J. Weidman, Dunaj III.

Češko

(ne nemško)

budjeviško svetlo pivo

in temni granat

prodaja

v korist družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

glavna zaloga za Kranjsko

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 26,

kjer smo ustanovili tudi

Češko budjeviško pivnico

kakor že pred več leti jako renomirano pivnico v Zagrebu.

3071-2